

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 11.2.2016 г.
COM(2016) 63 final

ANNEX 1

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

предложение за Решение на Съвета

за подписване и за временно прилагане на Споразумението за икономическо партньорство (СИП) между държавите партньори от Източноафриканската общност (ИАО), от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна

ПРИТУРКА

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО ПАРТНЬОРСТВО МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ ПАРТНЬОРИ ОТ ИЗТОЧНОАФРИКАНСКАТА ОБЩНОСТ, ОТ ЕДНА СТРАНА, И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НЕГОВИТЕ ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ, ОТ ДРУГА СТРАНА

СТРАНИ ПО СПОРАЗУМЕНИЕТО

РЕПУБЛИКА БУРУНДИ

РЕПУБЛИКА КЕНИЯ

РЕПУБЛИКА РУАНДА

ОБЕДИНЕНА РЕПУБЛИКА ТАНЗАНИЯ

РЕПУБЛИКА УГАНДА

(наричани по-долу „държавите партньори от ИАО“),

от една страна, и

КРАЛСТВО БЕЛГИЯ,

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА,

КРАЛСТВО ДАНИЯ,

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ,

РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ,

ИРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ,

КРАЛСТВО ИСПАНИЯ,

ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА ХЪРВАТИЯ,

ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА КИПЪР,

РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ,

РЕПУБЛИКА ЛИТВА,

ВЕЛИКОТО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ,

УНГАРИЯ,

РЕПУБЛИКА МАЛТА,

КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,
РЕПУБЛИКА ПОЛША,
ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА,
РУМЪНИЯ,
РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЯ,
СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА,
РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ,
КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ,
ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,
И
ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

(наричан по-долу „ЕС“),

от друга страна,

КАТО ПРИПОМНЯТ ангажиментите си в рамките на Споразумението за Световната търговска организация, наричано по-долу „Споразумението за СТО“,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Споразумението за създаване на групата държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ), подписано в Джорджтаун на 6 юни 1975 г.,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Споразумението за партньорство между членовете на групата държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, от една страна, и Европейската общност и нейните държави членки, от друга страна, подписано в Котону на 23 юни 2000 г., изменено за първи път в Люксембург на 25 юни 2005 г. и за втори път в Уагадугу на 22 юни 2010 г., наричано по-долу „Споразумението от Котону“,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Договора за създаване на Източноафриканската общност (ИАО), подписан в Аруша на 30 ноември 1999 г., и неговия Протокол за създаване на митнически съюз на Източноафриканската общност,

КАТО ИЗРАЗЯВАТ ОТНОВО желанието си за по-голямо единство в Африка и за постигане на целите на Договора за създаване на Африканската икономическа общност,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че държавите партньори от ИАО и ЕС и неговите държави членки са постигнали съгласие, че тяхното търговско и икономическо сътрудничество ще има за цел насърчаването на плавното и постепенно интегриране на държавите от АКТБ в световната икономика, като надлежно се отчита техният политически избор, равнища на развитие и приоритети за развитие, и във връзка с това се насърчава тяхното устойчиво развитие и се допринася за премахването на бедността в държавите партньори от ИАО,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че Споразумението за икономическо партньорство (СИП) ще бъде съвместимо също с целите и принципите на Споразумението от Котону, и по-специално с разпоредбите на част 3, дял II от него, посветени на икономическото и търговското сътрудничество,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че СИП ще служи като инструмент за развитие и ще насърчава устойчивия растеж, ще повишава производителността и капацитета на държавите партньори от ИАО по отношение на предлагането, ще насърчава структурното преобразуване на икономиките на държавите партньори от ИАО и тяхната диверсификация и конкурентоспособност и ще води до развитие на търговията, привличане на инвестиции, технологии и създаване на работни места в държавите партньори от ИАО,

КАТО ИЗРАЗЯВАТ ОТНОВО необходимостта да се гарантира, че се отделя специално внимание на регионалната интеграция и предоставянето на специално и диференцирано третиране на всички държави партньори от ИАО, като при това се запазва специалното третиране на най-слаборазвитите държави партньори от ИАО,

КАТО ПРИЗНАВАТ, че за повишаване на жизнения стандарт в държавите партньори от ИАО се изискват съществени инвестиции,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ЧАСТ I: ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 1

Обхват на споразумението

Страните сключват споразумение за икономическо партньорство (СИП). Настоящото споразумение обхваща следното:

- а) Общи разпоредби
- б) Търговия със стоки
- в) Рибарство
- г) Селско стопанство
- д) Икономическо сътрудничество и сътрудничество за развитие
- е) Институционални разпоредби
- ж) Предотвратяване и уреждане на спорове
- з) Общи изключения
- и) Общи и заключителни разпоредби
- й) Приложения и протоколи към споразумението

ЧЛЕН 2

Цели

1. Целите на настоящото споразумение са:
 - а) да допринесе за икономическия растеж и развитие чрез създаване на засилено и стратегическо партньорство за търговия и развитие, което съответства на целта за устойчиво развитие;
 - б) да насърчи регионалната интеграция, икономическото сътрудничество и доброто управление в ИАО;

- в) да насърчи постепенната интеграция на ИАО в световната икономика, в съответствие с нейния политически избор и приоритети за развитие;
 - г) да насърчи структурното преобразуване на икономиките на ИАО и тяхната диверсификация и конкурентоспособност чрез увеличаване на капацитета по отношение на производството, предлагането и търговията;
 - д) да подобри капацитета на ИАО в областта на търговската политика и въпросите, свързани с търговията;
 - е) да създаде и въведе ефикасна, предвидима и прозрачна регионална нормативна рамка за търговията и инвестициите в държавите партньори от ИАО, като по този начин се отрази благоприятно на условията за нарастване на инвестициите и инициативите в частния сектор; както и
 - ж) да укрепи съществуващите връзки между страните на основата на солидарността и взаимния интерес. За тази цел, в съответствие с правата и задълженията на страните в рамките на СТО, настоящото споразумение подобрява търговските и икономическите отношения, оказва подкрепа за развитието на една нова търговска динамика между страните посредством последователната и асиметрична либерализация на търговията между тях и засилва, разширява и задълбочава сътрудничеството във всички области от значение за търговията и инвестициите.
2. В съответствие с членове 34 и 35 от Споразумението от Котону целите на настоящото споразумение също така са:
- а) да създаде споразумение, съобразено с член XXIV от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г. („ГАТТ от 1994 г.“);
 - б) да улесни продължаването на търговията от страна на държавите партньори от ИАО при условия, които не са по-неблагоприятни от условията в рамките на Споразумението от Котону;
 - в) да установи рамката и обхвата на евентуалните преговори по други въпроси, включително относно търговията с услуги, въпросите, свързани с търговията, както са посочени в Споразумението от Котону, както и всяка друга област от интерес за двете страни.

ЧЛЕН 3

Клауза за ново разглеждане

Страните се ангажират в срок от пет (5) години след влизането в сила на настоящото споразумение да приключат преговорите в изброените по-долу области:

- а) търговия с услуги;
- б) въпроси, свързани с търговията, а именно:
 - i) политика в областта на конкуренцията;
 - ii) инвестиции и развитие на частния сектор;
 - iii) търговия, околна среда и устойчиво развитие;
 - iv) права на интелектуална собственост;
 - v) прозрачност на обществените поръчки;

- в) всяка друга област, за която страните постигнат съгласие.

ЧЛЕН 4

Принципи

Настоящото споразумение се основава на следните принципи:

- а) надграждане на постиженията на Споразумението от Котону;
- б) укрепване на интеграцията в региона на ИАО;
- в) осигуряване на асиметричен подход в полза на държавите партньори от ИАО при либерализацията на търговията и при прилагането на мерките, свързани с търговията, и на инструментите за защита на търговията;
- г) предоставяне на възможност на държавите партньори от ИАО да запазят регионалните преференции по отношение на други африкански държави и региони, без задължение да ги предоставят и на ЕС; както и
- д) допринасяне за повишаване на капацитета на държавите партньори от ИАО по отношение на производството, предлагането и търговията.

ЧАСТ II: ТЪРГОВИЯ СЪС СТОКИ

ЧЛЕН 5

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат за всички стоки с произход от ЕС и от държавите партньори от ИАО.
2. Целите в областта на търговията със стоки са:
 - а) предоставяне на условия за изцяло освободен от мита и квоти достъп до пазара на ЕС за стоки с произход от държавите партньори от ИАО на основата на сигурност, дългосрочност и предвидимост в съответствие с установените в настоящото споразумение правила;
 - б) постепенно и плавно либерализиране на пазарите на държавите партньори от ИАО за стоки с произход от ЕС в съответствие с установените в настоящото споразумение правила; както и
 - в) запазване и подобряване на условията за достъп до пазара, за да се гарантира, че държавите партньори от ИАО се възползват напълно от СИП.

ДЯЛ I: МИТА И СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

ЧЛЕН 6

Мита

1. Понятието „мито“ обхваща всеки налог или всякакъв вид такса, налагани върху или във връзка с вноса на стоки, и всякаква форма на допълнителен данък или допълнителна такса във връзка с такъв внос, но не включва:
 - а) такси, еквивалентни на вътрешни данъци, налагани както върху внесени, така и върху местно произведени стоки, в съответствие с разпоредбите на член 20;

- б) антидъмпингови, изравнителни или защитни мерки, налагани в съответствие с разпоредбите на дял VI; както и
 - в) възнаграждения или други такси, налагани в съответствие с разпоредбите на член 8.
2. Базовото мито, към което впоследствие трябва да се приложат последователните намаления, е определеното в граfiците за премахване на митата на всяка от страните за всеки продукт.

ЧЛЕН 7

Класиране на стоките

1. Класирането на търгуваните стоки, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, е определеното в съответната тарифна номенклатура на всяка от страните в съответствие с Международната конвенция по Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките („ХС“).
2. Страните обменят цялата необходима информация, в срок от три месеца след тарифно изменение или промяна в ХС, относно прилаганите от тях мита и номенклатурите, съответстващи на продуктите, изброени в приложения I и II.

ЧЛЕН 8

Възнаграждения и други такси

Възнагражденията и другите такси, упоменати в член 6, буква в), са ограничени до размера на приблизителната стойност на извършените услуги и не представляват косвен начин за закрила на местните продукти, нито облагане на вноса за данъчни цели. Не се налагат свързани с търговията възнаграждения и такси за предоставяне на консулски услуги.

ЧЛЕН 9

Правила за произход

За целите на настоящата част понятието „с произход от“ означава, че продуктът отговаря на правилата за произход, определени в протокол I към настоящото споразумение.

ЧЛЕН 10

Мита върху продуктите с произход от държавите партньори от ИАО

Продуктите с произход от държавите партньори от ИАО се внасят в ЕС без мито при условията, определени в приложение I.

ЧЛЕН 11

Мита върху продуктите с произход от ЕС

Продуктите с произход от ЕС се внасят в държавите партньори от ИАО при условията, посочени в графика за либерализация на митата в приложение II.

ЧЛЕН 12

Запазване на съществуващото положение

1. Страните се споразумяват да не увеличават прилаганите от тях мита за продукти, предмет на либерализация съгласно настоящото споразумение, с изключение на мерките, приети в съответствие с членове 48, 49 и 50.
2. С цел да се запазят перспективите за по-всеобхватни процеси на регионална интеграция в Африка, страните могат да решат в рамките на Съвета по СИП да изменят равнището на митата, посочени в приложения Па, Пб и Пв, които могат да се прилагат по отношение на продукт с произход от ЕС при вноса му в държавите партньори от ИАО. Страните гарантират, че подобни изменения не водят до несъвместимост на настоящото споразумение с изискванията на член XXIV от ГАТТ от 1994 г.

ЧЛЕН 13

Движение на стоки

1. Митата върху стоки с произход от едната от страните се налагат еднократно на територията на другата страна.
2. Всяко мито, платено при внос в държава партньор от ИАО, се възстановява напълно за стоки, които напускат държавата партньор от ИАО на първоначалния внос, за да бъдат изпратени за друга държава партньор от ИАО. Митото се плаща в държавата партньор от ИАО, в която се извършва потреблението на стоките.
3. Страните се споразумяват да си сътрудничат с оглед улесняване на движението на стоки и опростяване на митническите процедури.

ЧЛЕН 14

Мита и данъци върху износа

1. Някоя от страните не въвежда нови мита или данъци във връзка с износа на стоки за другата страна, които превишават тези, които са налагани по отношение на сходни продукти, предназначени за продажба на вътрешния пазар.
2. Независимо от параграф 1, държавите партньори от ИАО могат да наложат, след като уведомят ЕС, временно мито или данък във връзка с износа на стоки при следните обстоятелства:
 - а) за насърчаване на развитието на местната промишленост;
 - б) за запазване на стабилността на националната валута, когато нарастването на световните цени на основна стока за износ създава риск от повишаване на стойността на валутата, или
 - в) за защита на приходите, продоволствената сигурност и околната среда.
3. Такива данъци следва да бъдат прилагани спрямо ограничен брой продукти за ограничен период от време и се преразглеждат от Съвета по СИП след 48 месеца с оглед на необходимостта от тяхното подновяване.

4. Всяко по-благоприятно третиране, състоящо се от или във връзка с данъци, прилагани от държавите партньори от ИАО върху износа на всякакви продукти, предназначени за основна търговска и икономическа сила, от датата на влизане в сила на настоящото споразумение се предоставя на сходния продукт, предназначен за територията на ЕС.
5. За целите на членове 14 и 15 „основна търговска и икономическа сила“ означава всяка развита държава или всяка държава, чийто дял в световния износ на стоки възлиза на над 1 % през годината преди влизането в сила на споразумението за свободна търговия, посочено в член 15, или всяка група държави, действащи индивидуално, колективно или посредством споразумение за свободна търговия, чийто общ дял в световния износ на стоки възлиза на над 1,5 % през годината преди влизането в сила на споразумението за свободна търговия, посочено в член 15¹.

ЧЛЕН 15

По-благоприятно третиране по силата на споразумение за свободна търговия

1. По отношение на стоките, попадащи в обхвата на настоящата част, ЕС предоставя на държавите партньори от ИАО всяко по-благоприятно третиране, приложимо в резултат на присъединяването на ЕС към споразумение за свободна търговия с трета страна след подписването на настоящото споразумение.
2. По отношение на стоките, попадащи в обхвата на настоящата част, държавите партньори от ИАО предоставят на ЕС всяко по-благоприятно третиране, приложимо в резултат на присъединяването на държавите партньори от ИАО към споразумение за свободна търговия с основна търговска и икономическа сила след подписването на настоящото споразумение. Ако ЕС може да докаже, че е получил по-малко благоприятно третиране от предоставеното от държавите партньори от ИАО на която и да било друга основна търговска и икономическа сила, страните, доколкото е възможно, се консултират и съвместно решават как най-добре да приложат разпоредбите на настоящия параграф за всеки отделен случай.
3. Разпоредбите на настоящата част не се тълкуват така, че да създават за страните задължение да разширят реципрочно преференциално третиране, приложимо в резултат на участието на някоя от тях в споразумение за свободна търговия с трета страна към датата на подписване на настоящото споразумение.
4. Разпоредбите на параграф 2 не се прилагат по отношение на търговски споразумения между държавите партньори от ИАО и групата държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн или други африкански държави и региони.
5. За целите на настоящия член „споразумение за свободна търговия“ означава споразумение, което съществено либерализира търговията и в значителна степен премахва дискриминационните мерки и/или забранява въвеждането на нови или по-дискриминационни мерки между страните при влизане в сила на посоченото споразумение или в разумен срок.

¹ Това изчисление следва да се основава на официални данни на СТО за водещите износители в световната търговия със стоки (като се изключва търговията в рамките на ЕС).

ЧЛЕН 16

Специални разпоредби относно административното сътрудничество

1. Страните се споразумяват, че административното сътрудничество е от съществено значение за прилагането и контрола на преференциалното третиране, предоставено по силата на настоящата част, и подчертават своята ангажираност в борбата с нередностите и измамите в сферата на митниците и свързаните с тях области.
2. В случаите, в които едната страна е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или нередности или измами, същата страна може временно да преустанови съответното преференциално третиране на въпросния(те) продукт(и) в съответствие с настоящия член.
3. За целите на настоящия член липса на административно сътрудничество се определя, *inter alia*, като:
 - а) системно неспазване на задълженията за проверка на статута на произход на съответния(те) продукт(и);
 - б) системен отказ или неоснователно забавяне на провеждането на последваща проверка на доказателството за произход и/или на съобщаването на резултатите от нея;
 - в) системен отказ или неоснователно забавяне при получаването на разрешение за провеждане на дейности по административно сътрудничество с цел проверка на истинността на документите или точността на информацията, свързана с предоставянето на въпросното преференциално третиране.
4. Нередност или измама може да се установи, *inter alia*, когато се стигне до рязко нарастване, без задоволително обяснение, на вноса на стоки, надвишаващо обичайното равнище на производство и капацитета за износ на другата страна, което е свързано с обективна информация относно нередности или измама.
5. Прилагането на временно преустановяване е обусловено от следните условия:
 - а) Страната, която е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или наличие на нередности или измама, уведомява без неоснователно забавяне Комитета на висшите служители за своята констатация, както и за обективната информация по случая, и започва консултации в рамките на Комитета на висшите служители въз основа на цялата имаща отношение информация и обективните констатации с цел намиране на приемливо за двете страни решение.
 - б) Когато страните са започнали консултации в рамките на Комитета на висшите служители, както е посочено по-горе, и не са успели да се споразумеят за приемливо решение в продължение на три (3) месеца след уведомяването, засегнатата страна може временно да преустанови преференциалното третиране на съответния(те) продукт(и). Съветът по СИП се уведомява без неоснователно забавяне за всяко временно преустановяване.

- в) Временните преустановявания съгласно настоящия член се ограничават до необходимото за защита на финансовите интереси на засегнатата страна. Те не надвишават период от шест (6) месеца, който може да бъде подновен. Те подлежат на периодични консултации в рамките на Комитета на висшите служители, и по-специално с оглед на тяхната отмяна веднага щом отпаднат условията за прилагането им.
6. Едновременно с уведомяването на Комитета на висшите служители съгласно параграф 5, буква а) от настоящия член, засегнатата страна публикува известие до вносителите в своя официален вестник. В известието за вносителите следва да се посочи, че е налице констатация за съответния продукт въз основа на обективна информация за липса на административно сътрудничество и/или за наличие на нередности или измами.

ЧЛЕН 17

Отстраняване на административни грешки

В случай на грешка от страна на компетентните органи при правилното управление на преференциалната система при износ, и по-специално при прилагането на разпоредбите в протокол 1 относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество, когато тази грешка води до последствия по отношение на вносните мита, страната, изправена пред такива последствия, може да поиска от Комитета на висшите служители да разгледа възможностите за приемане на всички подходящи мерки с оглед разрешаване на възникналия проблем.

ЧЛЕН 18

Митническо остойностяване

1. Член VII от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението относно прилагането на член VII от ГАТТ от 1994 г. уреждат правилата за митническото остойностяване, прилагани по отношение на търговията между страните.
2. Страните си сътрудничат с цел постигане на общ подход към въпросите, свързани с митническото остойностяване.

ДЯЛ II: НЕТАРИФНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 19

Забрана за количествени ограничения

1. Всички забрани или ограничения по отношение на вноса, износа или продажбата за износ между страните, различни от митата, данъците, възнагражденията и другите такси, предвидени в член 6, независимо дали се налагат на практика посредством квоти, лицензии за внос или износ или други мерки, се премахват при влизането в сила на настоящото споразумение. В търговията между страните не се въвеждат нови мерки от такъв характер. Разпоредбите на настоящия член се прилагат, без да се засягат разпоредбите на дял VI от настоящата част.
2. Разпоредбите на параграф 1 от настоящия член не обхващат следното:
 - а) забрани или ограничения по отношение на износа, прилагани на временна основа, с цел предотвратяване или преодоляване на критичен недостиг на

хранителни стоки или други продукти, които са от съществено значение за договарящата страна износител;

- б) забрани или ограничения по отношение на вноса и износа, необходими за прилагането на стандарти или правила относно класиране, окачествяване или пускане на пазара на стоки в рамките на международната търговия.

ЧЛЕН 20

Национално третиране по отношение на вътрешното облагане и съответната нормативна уредба

1. Внасяните продукти с произход от една от страните не могат да бъдат облагани пряко или косвено с никакви вътрешни данъци или други вътрешни такси, надвишаващи тези, които са пряко или косвено прилагани по отношение на сходни местни продукти на другата страна. Освен това страните не налагат по никакъв друг начин вътрешни данъци или други вътрешни такси с цел предоставяне на защита на своето производство.
2. Внасяните продукти с произход от едната от страните се ползват с третиране, не по-малко благоприятно от третирането, предоставяно на сходни местни продукти на другата страна в рамките на всички законови и подзаконови нормативни актове и изисквания, които се прилагат по отношение на тяхната вътрешна продажба, предлагане за продажба, покупка, транспортиране, търговско разпространение или употреба. Разпоредбите на настоящия параграф не възпрепятстват прилагането на диференцирани вътрешни транспортни такси, които се основават изключително на стопанската дейност на транспортните средства, а не на произхода на продукта.
3. Никоя от страните не може да установява или да поддържа каквито и да било вътрешни количествени правила относно смесването, преработването или употребата на продукти в определени количества или пропорции, които пряко или косвено изискват определено количество или пропорция от даден продукт, обект на регламентиране, да бъде доставяно от местни източници. Освен това никоя страна не може да прилага вътрешни количествени нормативни актове с цел предоставяне на защита на своето производство.
4. Разпоредбите на настоящия член не са пречка за изплащането на субсидии изключително на националните производители, включително плащания на националните производители, произтичащи от постъпления от вътрешни данъци или такси, прилагани в съответствие с разпоредбите на настоящия член, и субсидиране, осъществено посредством закупуване на национални продукти от държавата.
5. Разпоредбите в настоящия член не се прилагат за законови и подзаконови нормативни актове, процедури или практики, свързани с обществените поръчки.

ЧЛЕН 21

Добро управление в областта на данъчното облагане

Страните признават значението на сътрудничеството по отношение на принципите на добро управление в областта на данъчното облагане, осъществявано от съответните

компетентни органи в съответствие с националните им законови и подзаконови актове в тази област.

ДЯЛ III: МИТНИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 22

Обхват и цели

1. Страните признават важната роля на митническото сътрудничество и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия и се споразумяват:
 - а) да засилят сътрудничеството си и да гарантират, че относимите законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните администрации постигат целта за насърчаване на улесняването на търговията;
 - б) че държавите партньори от ИАО се нуждаят от преходни периоди и изграждане на капацитет, за да прилагат безпроблемно разпоредбите на настоящия дял.
2. Целите на настоящия дял са:
 - а) улесняване на търговията между страните;
 - б) насърчаване на хармонизацията на митническото законодателство и процедури на регионално равнище;
 - в) предоставяне на подкрепа на държавите партньори от ИАО, за да се засили процесът по улесняване на търговията;
 - г) предоставяне на подкрепа на митническите администрации на държавите партньори от ИАО за прилагане на настоящото споразумение и други международни най-добри митнически практики;
 - д) засилване на сътрудничеството между митническите власти на страните и други свързани с тях гранични служби.

ЧЛЕН 23

Митническо сътрудничество и административна взаимопомощ

1. С цел да се осигури спазването на разпоредбите на настоящия дял и да се отговори ефикасно на определените в член 22 цели, страните:
 - а) обменят информация относно митническото законодателство и процедури;
 - б) разработват съвместни инициативи в договорени помежду им области;
 - в) си сътрудничат в следните сфери:
 - i) модернизация на митническите системи и процедури, както и намаляване на времето за митническо оформяне;
 - ii) опростяване и хармонизиране на митническите процедури и търговските формалности, включително на тези, свързани с вноса, износа и транзита;

- iii) засилване на регионалните системи за транзит;
 - iv) подобряване на прозрачността в съответствие с член 24, параграф 3;
 - v) изграждане на капацитет, включително финансова и техническа помощ за държавите партньори от ИАО;
 - vi) други въпроси в областта на митниците, договорени между страните;
- г) приемат, доколкото е възможно, общи позиции в рамките на международни организации в областта на митниците и улесняването на търговията, като СТО, Световната митническа организация (СМО), Организацията на обединените нации (ООН) и Конференцията на Обединените нации за търговия и развитие (УНКТАД);
- д) насърчават координацията между всички имащи отношение служби, както на вътрешната територия, така и извън нея.
2. Независимо от параграф 1, страните си предоставят административна взаимопомощ по митническите въпроси в съответствие с разпоредбите на протокол 2.

ЧЛЕН 24

Митническо законодателство и процедури

1. Страните се споразумяват, че съответните им търговски и митнически законодателства и процедури се основават на международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и търговията, включително съществените елементи на преразгледаната Конвенция от Киото за опростяване и уеднаквяване на митническите процедури, съществените елементи на Рамката от стандарти на СМО за сигурност и улесняване на глобалната търговия, базата данни на СМО и Конвенцията по ХС.
2. Страните се споразумяват, че съответните им търговски и митнически законодателства и процедури се основават на:
- а) необходимостта от закрила и улесняване на законната търговия посредством ефективно прилагане и спазване на изискванията, предвидени в митническото законодателство;
 - б) необходимостта от избягване на излишната и дискриминационна тежест за икономическите оператори, необходимостта от защита срещу измамите и корупцията, както и необходимостта да бъдат допълнително улеснени операторите, които постигат високи равнища на съответствие с митническото законодателство и процедури;
 - в) необходимостта от използване на единен административен документ или негов електронен еквивалент с цел изготвяне на митнически декларации съответно в ЕС и в държавите партньори от ИАО;
 - г) съвременни митнически практики, в това число оценка на риска, опростени процедури за въвеждане и освобождаване на стоките, контрол след освобождаването и одит;
 - д) постепенното развиване на системите, в това число и на системите, основаващи се на информационните технологии, за операции по внос и

транзит, за да се улесни обменът на информация между икономическите оператори, митническите администрации и другите служби;

- е) принципа, че санкциите, налагани при несъществени нарушения на митнически разпоредби или процедурни изисквания, са пропорционални и че тяхното прилагане не води до неоснователно забавяне на митническото оформяне;
 - ж) система от задължителни правила по митническите въпроси, по-специално по отношение на тарифното класиране и правилата за произход, в съответствие с правилата, определени в регионалното и/или националните законодателства;
 - з) необходимостта от прилагане на възнаграждения и такси, съизмерими с услугите, предоставени във връзка с конкретна сделка, а не изчислени на адвалорна основа. Не се налагат възнаграждения и такси за предоставяне на консулски услуги във връзка с търговия със стоки;
 - и) премахването на всички изисквания за задължително използване на предекспедиционни проверки, както е определено в Споразумението на СТО за предекспедиционна проверка, или на еквивалентни такива;
 - й) премахването на всички изисквания за задължително използване на митнически посредници, както и наличие на прозрачни, недискриминационни и пропорционални правила за тяхното лицензиране.
3. С цел подобряване на работните методи и гарантиране на прозрачността и ефикасността на митническите операции страните:
- а) предприемат по-нататъшни стъпки за опростяване и стандартизиране на документацията и търговските формалности, за да стане възможно бързото освобождаване и митническото оформяне на стоките;
 - б) осигуряват ефикасни, бързи и недискриминационни процедури, които предоставят възможност за обжалване на административните действия, постановления и решения на митническите и другите служби, които засягат вноса, износа или транзитно преминаващите стоки. Тези процедури следва да бъдат лесно достъпни за всички предприятия;
 - в) гарантират поддържането на интегритет посредством прилагането на мерки, които отразяват принципите на съответните международни конвенции и инструменти.

ЧЛЕН 25

Улесняване на транзитното преминаване

1. Страните гарантират свободното транзитно преминаване през тяхната територия по най-удобните маршрути. Всяко налагане на ограничение, контрол или изисквания трябва да бъде недискриминационно, пропорционално и прилагано по еднакъв начин.
2. Дадена страна може да изисква транзитният трафик през нейната територия да влиза през отделна митница и да се извършва по определени маршрути. Ако дадена страна изисква използването на такива маршрути, тя следва да прави това в пълно съответствие с член V, параграф 3 от ГАТТ от 1994 г.

3. Без да се засяга провеждането на законосъобразни митнически проверки, страните предоставят не по-малко благоприятно третиране на транзитно преминаващите стоки през тяхната територия от третирането, предоставяно на местните стоки.
4. Страните въвеждат режими на транспортиране под митнически контрол, които позволяват транзита на стоки без плащане на мита или други такси с равностоен ефект, при условие че бъде предоставена подходяща гаранция в съответствие с регионалните и/или националните митнически законодателства.
5. Страните насърчават и прилагат регионалните договорености в областта на транзита.
6. Страните насърчават сътрудничеството между всички заинтересовани служби, както на вътрешната територия, така и извън нея.
7. Законодателството на страните се основава на международните стандарти и инструменти в областта на транзита.

ЧЛЕН 26

Отношения с деловите среди

Страните се споразумяват да:

- а) гарантират, че всички законодателни актове, процедури, възнаграждения и такси се оповестяват публично, доколкото е възможно, посредством електронни или други подходящи средства, и когато е възможно, предоставят необходимите разяснения;
- б) провеждат своевременни и редовни консултации с представители на търговските среди по законодателни предложения и процедури, свързани с въпросите на митниците и търговията;
- в) въвеждат нови или изменени законодателни актове и процедури по начин, който позволява на търговците да се подготвят добре, за да ги спазват;
- г) оповестяват публично съответните известия от административен характер, включително изискванията на органите и процедурите при въвеждане на стоки, работното време и правилата за дейността на митническите служби на пристанищата и граничните пунктове, както и данни за звената за контакт, към които да се отправят искания за информация;
- д) насърчават сътрудничеството между операторите и съответните администрации посредством използването на безпристрастни и обществено достъпни процедури, като меморандуми за разбирателство, основани на обявените такива от СМО;
- е) гарантират, че съответните им митнически и свързани с тях изисквания и процедури продължават да отговарят на потребностите на търговските среди, следват най-добрите практики и ограничават търговията във възможно най-малка степен.

ЧЛЕН 27

Преходни разпоредби

1. С оглед необходимостта от развитие на капацитета на държавите партньори от ИАО в областта на митниците и улесняването на търговията и без да се засягат техните ангажименти в рамките на СТО, страните се споразумяват, че държавите партньори от ИАО следва да се ползват от преходен период от пет (5) години от влизането в сила на настоящото споразумение, за да изпълнят задълженията си, посочени в членове 23, 24 и 25.
2. Този преходен период може да бъде допълнително удължен с разрешение на Съвета по СИП.

ЧЛЕН 28

Хармонизиране на митническите стандарти на регионално равнище

Страните признават значението на по-доброто хармонизиране на митническите стандарти и мерките за улесняване на търговията на регионално равнище, включително въвеждането на реформи в областта на митниците и улесняването на търговията, когато е необходимо.

ЧЛЕН 29

Специален комитет по митниците и улесняването на търговията

1. Страните създават Специален комитет по митниците и улесняването на търговията, съставен от техни представители, който:
 - а) заседава на предварително договорена от страните дата и с предварително договорена от тях програма;
 - б) се председателства на ротационен принцип от всяка от страните;
 - в) докладва на Съвета по СИП.
2. Функциите на Специалния комитет по митниците и улесняването на търговията включват:
 - а) мониторинг на прилагането и административното осигуряване на настоящия дял и на протокола за правилата за произход;
 - б) предоставяне на форум за консултации и дискусии по всички въпроси, свързани с митниците, включително правилата за произход, общите митнически процедури, митническото остойностяване, тарифното класиране, транзита и административната взаимопомощ по митнически въпроси;
 - в) засилване на сътрудничеството за разработване, въвеждане и прилагане на правилата за произход и свързаните с тях митнически процедури, общи митнически процедури и административна взаимопомощ по митнически въпроси;
 - г) насърчаване на сътрудничество в областта на изграждането на капацитет и техническата помощ;
 - д) всякакви други договорени между страните въпроси, които са свързани с настоящия дял.

ДЯЛ IV: САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 30

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат към мерки, обхванати от Споразумението на Световната търговска организация за прилагането на санитарни и фитосанитарни мерки (Споразумението на СТО за СФМ).
2. За целите на настоящия дял, освен когато е предвидено друго, се прилагат определенията на Споразумението на СТО за СФМ, Комисията по Кодекс алиментариус, Световната организация за здравеопазване на животните и Международната конвенция по растителна защита.

ЧЛЕН 31

Цели

Целите в областта на прилагането на санитарните и фитосанитарните мерки са следните:

- а) улесняване на междурегионалната и вътрешнорегионалната търговия на страните, като същевременно се опазват здравето и живота на хората, животните и растенията в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ;
- б) разглеждане на проблемите, произтичащи от СФМ, по съгласувани приоритетни сектори и продукти, като се обърне дължимото внимание на регионалната интеграция;
- в) въвеждане на процедури и ред и условия за улесняване на сътрудничеството по санитарни и фитосанитарни въпроси;
- г) осигуряване на прозрачност по отношение на СФМ, приложими за търговията между и в рамките на страните;
- д) насърчаване на вътрешнорегионалната хармонизация на мерките с международните стандарти в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ и развитието на подходящи политики, законодателни, регулаторни и институционални рамки в държавите партньори от ИАО;
- е) засилване на ефективното участие на държавите партньори от ИАО в Комисията по Кодекс алиментариус, Световната организация за здравеопазване на животните и Международната конвенция по растителна защита;
- ж) насърчаване на консултациите и обмена на информация между институциите и лабораториите на държавите партньори от ИАО и на ЕС;
- з) улесняване на изграждането на капацитет за създаване и прилагане на регионални и национални стандарти в съответствие с международните изисквания, за да се улесни регионалната интеграция;
- и) изграждане и укрепване на капацитета на държавите партньори от ИАО за изпълнение и наблюдение на СФМ в съответствие с разпоредбите на дял VI от част V относно икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие; както и
- й) насърчаване на трансфера на технологии.

ЧЛЕН 32

Права и задължения

1. Страните отново потвърждават своите права и задължения съгласно международните договори и споразумения, които са свързани с настоящия дял и по които те са страни.
2. Всяка страна:
 - а) има суверенното право да прилага санитарни и фитосанитарни мерки, при условие че тези мерки са в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО за СФМ;
 - б) се консултира с другата страна преди въвеждането на всякакви нови СФМ чрез механизмите за уведомяване, предвидени в Споразумението на СТО за СФМ и, ако и когато това е целесъобразно, чрез своите звена за контакт;
 - в) подпомага другата страна при събирането на необходимата информация, за вземане на информирани решения;
 - г) насърчава връзките, съвместните предприятия, съвместната научноизследователска и развойна дейност между институциите и лабораториите на държавите партньори от ИАО и на ЕС.

ЧЛЕН 33

Научна обосновка на мерките

При спазване на разпоредбите на настоящия дял страните гарантират, че въвеждането, промяната или изменението на всяка СФМ на тяхна територия се основават на научна обосновка и е в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 34

Хармонизация

1. Страните се стремят да постигнат хармонизация на съответните си правила и процедури при изготвянето на своите СФМ, включително на процедурите за инспекция, изпитване и сертифициране, в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
2. Комитетът на висшите служители разработва методи за подпомагане и наблюдение на този процес на хармонизация.

ЧЛЕН 35

Еквивалентност

Страните прилагат принципите на еквивалентност в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО за СФМ. За тази цел всяка страна предоставя разумен достъп на другата страна по искане на последната с оглед извършването на инспекция, изпитване и други съответни процедури.

ЧЛЕН 36

Определяне на зони и вътрешно разделение

Страните признават за всеки отделен случай определени райони, които са свободни от вредители или болести, или райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести като потенциални източници на растителни и животински продукти, като вземат предвид разпоредбите на член 6 от Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 37

Уведомяване, проучване и прозрачност

1. Страните прилагат санитарните и фитосанитарните мерки по прозрачен начин в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
2. Страните признават значението на ефикасните механизми за консултиране, уведомяване и обмен на информация по отношение на СФМ в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
3. Страната вносител уведомява страната износител за всички промени в своите санитарни и фитосанитарни изисквания по отношение на вноса, които могат да окажат влияние върху търговията, попадаща в обхвата на настоящия дял. Страните също така поемат ангажимент да създадат механизми за обмен на такава информация.

ЧЛЕН 38

Оценка на съответствието

Страните, с цел гарантиране на спазването на санитарните и фитосанитарните стандарти, се споразумяват относно процедурите за оценка на съответствието.

ЧЛЕН 39

Обмен на информация и прозрачност на условията за търговия

Сътрудничеството включва:

1. обмен на информация и консултации относно промените в СФМ, които могат да засегнат продукти за износ, представляващи интерес за която и да било от страните;
2. обмен на информация при специално поискване относно други области от потенциално значение за техните търговски отношения, включително съобщения в условията на бързо предупреждаване, научни становища и мероприятия;
3. предизвестие, за да се гарантира, че държавите партньори от ИАО са информирани за нови СФМ, които могат да засегнат износа на ИАО за ЕС. Тази система се основава на съществуващите механизми съгласно задълженията, поети в рамките на СТО, по-специално на член 7 от Споразумението на СТО за СФМ;
4. насърчаване на прозрачността по отношение на вземането на проби, анализа и действията, извършвани след осъществяването на официален контрол върху фуражи и храни от която и да било от страните.

ЧЛЕН 40

Компетентни органи

1. Компетентните органи на страните по прилагането на посочените в настоящия дял мерки са съответните органи по СФМ в държавите партньори от ИАО и в ЕС.
2. Компетентните органи, посочени в параграф 1, имат функции, които са им възложени по силата на Споразумението на СТО за СФМ.
3. Страните се уведомят взаимно за съответните си компетентни органи, посочени в параграф 1, и за всички промени, свързани с тях.

ДЯЛ V: СТАНДАРТИ, ТЕХНИЧЕСКИ РЕГЛАМЕНТИ И ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

ЧЛЕН 41

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат към изготвянето, приемането и прилагането на техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценка на съответствието, определени в Споразумението на СТО за техническите пречки пред търговията (Споразумението за ТПТ).
2. За целите на настоящия дял се прилагат определенията в Споразумението за ТПТ.

ЧЛЕН 42

Права и задължения

1. Страните потвърждават отново своите права и задължения съгласно Споразумението за ТПТ, като вземат предвид своите права и задължения по други международни договорености, по които както държавите партньори от ИАО, така и ЕС или неговите държави членки са страни, включително тези, свързани със защитата на околната среда и по-специално на биоразнообразието.
2. Страните гарантират, че в съответствие с разпоредбите на Споразумението за ТПТ подготвянето, приемането или прилагането на техническите регламенти няма за цел или резултат създаването на ненужни пречки пред търговията между тях.

ЧЛЕН 43

Споразумения за взаимно признаване

Страните могат да договарят споразумения за взаимно признаване в областите от взаимен икономически интерес.

ЧЛЕН 44

Прозрачност и уведомяване

1. Страните потвърждават отново своите задължения за уведомяване и обмен на информация за техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценка на съответствието, предвидени в Споразумението за ТПТ.

2. Страните обменят чрез информационни центрове информация по въпроси от потенциално значение за техните търговски отношения, включително съобщения в условията на бързо предупреждаване, научни становища и мероприятия.
3. Страните могат да си сътрудничат при установяването и поддържането на информационни центрове, както и при създаването и поддържането на общи бази данни.

ЧЛЕН 45

Хармонизация

Страните се стремят да хармонизират своите стандарти, технически регламенти и процедури за оценка на съответствието.

ЧЛЕН 46

Оценка на съответствието

1. Страните потвърждават отново своите ангажименти за оценка на съответствието в съответствие със Споразумението за ТПТ.
2. Като отчитат степента на синхронизиране на своите технически регламенти, стандарти и инфраструктура за оценка на съответствието, страните могат да обмислят възможността за договаряне на споразумения за взаимно признаване на процедурите за оценка на съответствието.

ЧЛЕН 47

Технически регулаторни органи

1. Регулаторните органи на държавите партньори от ИАО са компетентните органи в държавите партньори от ИАО, отговарящи за прилагането на мерките, посочени в настоящия дял, чиито функции и компетентност са свързани с осигуряването или контрола върху осъществяването на стандартизацията, метрологията, акредитацията и оценката на съответствието.
2. Органът в ЕС, отговорен за прилагането на настоящия дял, е Европейската комисия.
3. В съответствие с настоящото споразумение държавите партньори от ИАО уведомяват ЕС за съответните си технически регулаторни органи.

ДЯЛ VI: МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 48

Антидъмпингови и изравнителни мерки

1. При спазване на разпоредбите на настоящия член никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства ЕС или държавите партньори от ИАО, индивидуално или колективно, да приемат антидъмпингови или изравнителни мерки съгласно съответните споразумения в рамките на СТО. За целите на настоящия член произходът се определя в съответствие с непреференциалните правила за произход на страните.

2. Преди налагане на окончателни антидъмпингови или изравнителни мита по отношение на продукти, внасяни от която и да било от страните, страните разглеждат възможността за прилагане на конструктивни корективни мерки съгласно предвиденото в съответните споразумения в рамките на СТО.
3. В случаите, когато която и да било от страните е наложила антидъмпингова или изравнителна мярка, съществува само една инстанция за съдебен контрол, включително и на фазата на обжалване.
4. В случаите, когато могат да бъдат наложени антидъмпингови или изравнителни мерки в регионален и в национален план, когато е приложимо, страните гарантират, че тези мерки не се прилагат едновременно по отношение на един и същ продукт от регионалните органи, от една страна, и от националните органи, от друга.
5. ЕС уведомява страната износител за получаването на всяка надлежно подкрепена с доказателства жалба преди започването на разследване.
6. Разпоредбите на настоящия член се прилагат за всички разследвания, започнати след влизането в сила на настоящото споразумение.
7. За всички спорове, свързани с антидъмпингови или изравнителни мерки, се прилагат правилата на СТО за уреждане на спорове.

ЧЛЕН 49

Многостранни защитни мерки

1. При спазване на разпоредбите на настоящия член никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства държавите партньори от ИАО и ЕС да приемат мерки в съответствие с член XIX от ГАТТ от 1994 г., Споразумението на СТО за защитните мерки и член 5 от Споразумението на СТО за селското стопанство, приложено към Маракешкото споразумение за създаване на СТО (Споразумението на СТО за селското стопанство). За целите на настоящия член произходът се определя в съответствие с неpreferенциалните правила за произход на страните.
2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, с оглед на общите цели за развитие на настоящото споразумение и малкия размер на икономиките на държавите партньори от ИАО, ЕС изключва вноса от държавите партньори от ИАО от каквито и да било мерки, приети в съответствие с член XIX от ГАТТ от 1994 г., Споразумението на СТО за защитните мерки и член 5 от Споразумението на СТО за селското стопанство.
3. Разпоредбите на параграф 2 се прилагат за период от пет (5) години, считано от датата на влизане в сила на споразумението. Не по-късно от сто и двадесет (120) дни преди края на този период Съветът по СИП прави преглед на действието на тези разпоредби с оглед на нуждите от развитие на държавите партньори от ИАО, с цел да се определи дали е целесъобразно срокът на тяхното прилагане да бъде удължен.
4. Разпоредбите на параграф 1 се прилагат, като се взема предвид Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове на СТО.

ЧЛЕН 50

Двустранни защитни мерки

1. След като е разгледала алтернативните варианти за решение, дадена страна може да приложи защитни мерки за ограничен период, които могат да предоставят дерогация от разпоредбите на членове 10 и 11, при условията и в съответствие с процедурите, определени в настоящия член.
2. Защитните мерки, посочени в параграф 1, могат да се налагат, когато продукт с произход от една от страните се внася на територията на другата страна в такива завишени количества и при такива условия, че причинява или застрашава да причини:
 - а) сериозна вреда на местната промишленост, произвеждаща сходни или пряко конкурентни продукти на територията на страната вносител; или
 - б) смущения в определен отрасъл на икономиката, особено когато тези смущения предизвикват значими социални проблеми или трудности, които биха могли да доведат до сериозно влошаване на икономическото състояние на страната вносител; или
 - в) смущения в пазарите на подобни или пряко конкурентни селскостопански продукти² или в механизмите, регулиращи тези пазари.
3. Посочените в настоящия член защитни мерки не излизат извън рамките на необходимото за коригиране или предотвратяване на сериозната вреда или смущенията, както са определени в параграф 2 и в параграф 5, буква б). Тези защитни мерки, предприети от страната вносител, могат да се изразяват единствено в една от или комбинация от следните мерки:
 - а) спиране на по-нататъшното намаляване на митническата ставка при внос на съответния продукт, както е предвидено в настоящото споразумение;
 - б) увеличаване на митата за съответния продукт до равнище, което не надвишава митата, приложими за другите членове на СТО; както и
 - в) въвеждане на тарифни квоти за съответния продукт.
4. Без да се засягат разпоредбите на параграфи 1 — 3, в случаите, когато даден продукт с произход от държавите партньори от ИАО се внася в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да причини някое от състоянията, посочени в параграф 2, по отношение на един или повече от най-отдалечените региони на ЕС, ЕС може да приеме мерки за надзор или защитни мерки, ограничени до засегнатия(ите) регион(и), в съответствие с процедурите, определени в параграфи 6 — 9.
5.
 - а) Без да се засягат разпоредбите на параграфи 1 — 3, в случаите, когато даден продукт с произход от ЕС се внася в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да причини някое от състоянията, посочени в параграф 2, по отношение на държавите партньори от ИАО, държавите партньори от ИАО могат да приемат мерки за надзор или защитни мерки, ограничени до тяхната територия, в съответствие с процедурите, определени в параграфи 6 — 9.

² За целите на настоящия член „селскостопански продукти“ са продуктите, попадащи в обхвата на приложение I към Споразумението на СТО за селското стопанство.

- б) Държавите партньори от ИАО могат да приемат защитни мерки в съответствие с процедурите, определени в параграфи 6 — 9, в случаите, когато в резултат от намаляването на митата продукт с произход от ЕС се внася на тяхната територия в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да причини смущения за дадена зараждаща се промишленост, произвеждаща сходни или пряко конкурентни продукти. Тези разпоредби се прилагат само за период от десет (10) години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. Този период може да бъде удължен от Съвета по СИП за период от не повече от пет (5) години.
6. а) Защитните мерки, посочени в настоящия член, се запазват само за периода от време, необходим за предотвратяване или коригиране на сериозната вреда или смущенията, както са определени в параграфи 2, 4 и 5.
- б) Защитните мерки, посочени в настоящия член, се прилагат за период, не по-дълъг от две (2) години. В случаите, когато обстоятелствата, изискващи налагането на защитни мерки, продължават да са налице, срокът на действие на подобни мерки може да бъде удължен с нов период от не повече от две (2) години. Когато държавите партньори от ИАО прилагат защитна мярка или когато ЕС прилага защитна мярка, ограничена до територията на един или няколко негови най-отдалечени региони, тази мярка може да се прилага за период, не по-дълъг от четири години, а в случаите, когато обстоятелствата, изискващи налагането на защитни мерки, продължават да са налице, срокът на действието им може да бъде продължен с допълнителен период от четири (4) години.
- в) Защитните мерки, посочени в настоящия член, чийто срок на действие надхвърля една (1) година, съдържат конкретни елементи, водещи до тяхното постепенно премахване най-късно до края на определения период.
- г) Някоя защитна мярка, посочена в настоящия член, не се прилага по отношение на вноса на продукт, който по-рано вече е бил предмет на такава мярка, за период от най-малко една (1) година, считано от датата на изтичане на срока на действие на мярката.
7. За целите на прилагането на горепосочените параграфи важат следните разпоредби:
- а) В случаите, когато някоя от страните прецени, че е налице едно от обстоятелствата, посочени в параграфи 2, 4 и/или 5, тя незабавно отнася въпроса до Комитета на висшите служители за разглеждане;
- б) Комитетът на висшите служители може да отправя всякакви препоръки, необходими за отстраняване на възникналите обстоятелства. Ако Комитетът на висшите служители не отправи препоръки, целящи отстраняване на обстоятелствата, или ако не бъде намерено друго удовлетворително решение в рамките на тридесет (30) дни от отнасянето на въпроса до Комитета на висшите служители, страната вносител може да приеме подходящи мерки за отстраняване на обстоятелствата, в съответствие с настоящия член;

- в) Преди да предприемат някоя от мерките, предвидени в настоящия член, или в случаите, предвидени в параграф 8 от настоящия член, във възможно най-кратък срок държавите партньори от ИАО предоставят на Комитета на висшите служители цялата полезна информация, необходима за обстоен преглед на случая, с оглед намиране на приемливо за засегнатите страни решение;
 - г) При избора на защитни мерки в съответствие с настоящия член трябва да се дава предимство на тези, които най-малко затрудняват функционирането на настоящото споразумение;
 - д) Комитетът на висшите служители се уведомява незабавно в писмена форма за всяка защитна мярка, приета в съответствие с настоящия член, и тя е предмет на периодични консултации в рамките на посочения орган, по-специално с оглед съставяне на график за нейното премахване веднага щом обстоятелствата позволяват това.
8. При изключителни обстоятелства, които налагат незабавно действие, съответната страна вносител може да приеме мерките, предвидени в параграфи 3, 4 или 5, на временна основа, без да се придържа към изискванията на параграф 7. Такова действие може да бъде предприето за период с максимална продължителност сто и осемдесет (180) дни в случаите, когато мерките са приети от ЕС, и двеста (200) дни — когато мерките са приети от държавите партньори от ИАО, или когато мерките, приети от ЕС, са ограничени до територията на един или повече от най-отдалечените му региони. Срокът на действие на всяка такава временна мярка се зачита като част от първоначалния срок и всяко негово удължаване съгласно параграф 6. При приемането на такива временни мерки се вземат предвид интересите на всички заинтересовани страни, включително равнището им на развитие. Засегнатата страна вносител информира другата засегната страна и незабавно отнася въпроса за разглеждане до Комитета на висшите служители.
9. В случай че страна вносител подложи вноса на даден продукт на административна процедура, имаща за цел бързото предоставяне на информация относно тенденциите в търговските потоци, които могат да предизвикат проблемите, посочени в настоящия член, тя незабавно уведомява Комитета на висшите служители за това.
10. Не се допуска позоваване на Споразумението за СТО с цел да се попречи на някоя от страните да приеме защитни мерки, съобразени с настоящия член.

ЧАСТ III: РИБАРСТВО

ДЯЛ I: ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 51

Обхват и принципи

1. Сътрудничеството в търговията и развитието в областта на рибарството обхваща морския риболов, сладководния риболов и аквакултурите.
2. Страните отчитат факта, че рибарството представлява основен икономически ресурс за държавите партньори от ИАО, допринася съществено за техните икономики и съдържа голям потенциал за бъдещо регионално икономическо

развитие и намаляване на бедността. То представлява и важен източник на храни и чуждестранна валута.

3. Освен това страните признават, че рибните ресурси са също така от значителен интерес както за ЕС, така и за държавите партньори от ИАО, и се договарят да си сътрудничат за устойчиво развитие и управление на сектора на рибарството във взаимен интерес, като вземат предвид въздействието в икономически, екологичен и социален аспект.
4. Страните се споразумяват, че подходящата стратегия за насърчаване на икономическия растеж в сектора на рибарството и за увеличаване на неговия принос към икономиката на държавите партньори от ИАО, като същевременно се взема предвид нейната устойчивост в дългосрочен план, преминава през увеличаването на дейностите с добавена стойност в рамките на сектора.

ЧЛЕН 52

Принципи на сътрудничеството

1. Принципите на сътрудничеството в областта на рибарството включват:
 - а) оказване на подкрепа за развитие и засилване на регионалната интеграция;
 - б) запазване на постиженията на Споразумението от Котону;
 - в) предоставяне на специално и диференцирано третиране;
 - г) вземане предвид на най-добрата налична научна информация при оценката и управлението на ресурсите;
 - д) осигуряване на действаща система за мониторинг на въздействието в държавите партньори от ИАО в екологичен, икономически и социален аспект;
 - е) осигуряване на съответствие със съществуващите национални закони и съответните международни инструменти, включително Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право (UNCLOS), регионалните и подрегионалните споразумения;
 - ж) осигуряване на запазването и предоставянето на приоритет на специалните нужди на занаятчийския риболов/риболова с цел прехрана.
2. Тези ръководни принципи следва да допринасят за устойчивото и отговорно развитие на живите морски и континентални ресурси и на аквакултурите, както и за оптимизирането на ползите от този сектор за настоящите и бъдещите поколения посредством нарастващи инвестиции, изграждане на капацитет и подобряване на достъпа до пазара.
3. Страните си сътрудничат, за да гарантират, че подкрепа от финансово и друго естество ще бъде предоставяна за повишаване на конкурентоспособността и производствения капацитет на преработвателните заводи, диверсификацията на рибната промишленост и развитието и подобряването на пристанищните съоръжения в държавите партньори от ИАО.
4. Подробно описаните области на сътрудничество са посочени в дял IV от част V от настоящото споразумение.

ДЯЛ II: МОРСКИ РИБОЛОВ

ЧЛЕН 53

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат за оползотворяването, опазването и управлението на морските рибни ресурси с цел оптимизиране на ползите от рибарството за държавите партньори от ИАО чрез инвестиции, изграждане на капацитет и подобрен достъп до пазара.
2. Целите на сътрудничеството са:
 - а) насърчаване на устойчивото развитие и управлението на рибарството;
 - б) засилване на сътрудничеството с цел гарантиране на устойчива експлоатация и управление на рибните ресурси, представляващо стабилна основа за регионална интеграция, като се имат предвид трансгранично преминаващите и мигриращите видове, общи за крайбрежните държави партньори от ИАО, и като се има предвид невъзможността на отделна държава партньор от ИАО да гарантира устойчивостта на ресурсите;
 - в) гарантиране на по-справедливо разпределение на ползите, извлечани от сектора на рибарството;
 - г) осигуряване на ефикасност при мониторинга, контрола и наблюдението, необходими за борба с незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов;
 - д) насърчаване на ефикасното експлоатиране, опазване и управление на живите морски ресурси в изключителната икономическа зона (ИИЗ) и водите, попадащи под юрисдикцията на държавите партньори от ИАО въз основа на международните правни актове, включително Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS), с цел взаимна социална и икономическа полза за страните;
 - е) насърчаване и развиване на регионалната и международната търговия на основата на най-добрите практики;
 - ж) създаване на благоприятна среда, включително инфраструктура и изграждане на капацитет, позволяваща на държавите партньори от ИАО да отговорят на строгите пазарни изисквания по отношение на промишления риболов и риболова в малък мащаб;
 - з) оказване на подкрепа за националните и регионалните политики, насочени към повишаване на производителността и конкурентоспособността на сектора на рибарството; както и
 - и) създаване на връзки с другите икономически сектори.

ЧЛЕН 54

Въпроси, свързани с управлението на риболова и опазването на запасите

1. Принципът на предпазливост се прилага при определяне на равнищата на устойчив улов, риболовния капацитет и други управленски стратегии за избягване или коригиране на нежелани резултати, като свръхкапацитет и прекомерен риболов, както и на нежелано въздействие върху екосистемите и занаятчийския риболов.

2. Всяка държава партньор от ИАО може да предприеме подходящи мерки, включително сезонни ограничения или ограничения по отношение на използваните съоръжения, за да защити своите териториални води и да гарантира устойчивостта на занаятчийския и крайбрежния риболов.
3. Страните насърчават членството на всички засегнати държави партньори от ИАО в Комисията по рибата тон в Индийския океан (ИОТС) и другите имащи отношение риболовни организации. Засегнатите държави партньори от ИАО заедно с ЕС координират действията си, за да осигурят управлението и опазването на всички рибни видове, включително на запасите от риба тон и подобни на риба тон видове, и да улеснят съответните научни изследвания.
4. При липса на достатъчно научни доказателства, позволяващи на компетентния национален управляващ орган да определи ограниченията и целевите равнища за устойчив улов в дадена изключителна икономическа зона в държавите партньори от ИАО, страните подкрепят такива научни анализи, като се консултират с компетентния национален орган и си сътрудничат с ИОТС, и, когато е приложимо, с други регионални риболовни организации.
5. Страните се споразумяват да предприемат подходящи мерки, ако вследствие на повишени усилия равнищата на улов надхвърлят целевото равнище за устойчив улов, определено от компетентния национален орган.
6. С цел опазване и управление на трансгранично преминаващите и далекомигриращите рибни запаси ЕС и държавите партньори от ИАО гарантират съответствието на плавателните съдове, плаващи под техен флаг, с имащите отношение национални, регионални и подрегионални мерки за управление на рибарството и свързаните национални законови и подзаконови разпоредби.

ЧЛЕН 55

Управление на плавателните съдове и договорености относно периода след улова

1. Управлението на плавателните съдове и договореностите относно периода след улова, произтичащи от решение на ИОТС и всяка друга имаща отношение регионална риболовна организация, ще бъдат съблюдавани. Държавите партньори от ИАО и ЕС определят минимални условия по отношение на мониторинга, контрола и наблюдението на риболовни кораби на ЕС, действащи във водите на държавите партньори от ИАО, като тези условия включват следното:
 - а) ще бъде създадена система за мониторинг на плавателните съдове (VMS) за държавите партньори от ИАО и всички държави партньори от ИАО ще използват съвместима VMS. Държавите партньори от ИАО, които не разполагат с VMS, ще бъдат подпомогнати от ЕС в създаването на съвместима такава;
 - б) освен задължителната съвместима система VMS всички крайбрежни държави партньори от ИАО, съвместно с ЕС, ще разработят други механизми, чрез които да осигурят ефикасен мониторинг, контрол и наблюдение, а ЕС ще окаже подкрепа на държавите партньори от ИАО при въвеждането на одобрена такава система и ще подпомага нейното прилагане;

- в) ЕС и държавите партньори от ИАО имат право да изпращат наблюдатели както в националните, така и в международните води, при ясно определени процедури относно тяхното разполагане. Възнагражденията на наблюдателите се изплащат от националните правителства, но всички разходи, свързани с пребиваването на борда, са за сметка на корабособственика. ЕС участва в разходите по обучение на наблюдателите;
 - г) общи системи за докладване на риболовните дейности ще бъдат разработени и използвани в региона, като се определят минимални изисквания за докладване;
 - д) всички плавателни съдове, които разтоварват своя улов или го прехвърлят на друг плавателен съд в държава партньор от ИАО, осъществяват това в пристанищата или зоните на външните пристанища. Не се разрешава претоварване на друг плавателен съд в морето, освен при специални условия, определени от съответните регионални организации за управление на рибарството (RFMO). Страните си сътрудничат за развиване и модернизиране на пристанищната инфраструктура на държавите партньори от ИАО за разтоварване или прехвърляне на товара на друг плавателен съд, включително капацитета за развитие по отношение на рибните продукти;
 - е) докладването на случаи на изхвърляне в морето е задължително. На избягването на изхвърляне в морето следва да се отдава приоритетно значение чрез използването на селективни методи за риболов в съответствие с принципите на ИОТС и на имащите отношение регионални риболовни организации. В рамките на възможното приловът се изнася на брега.
2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в разработването и въвеждането на национални/регионални програми, предназначени за обучение на граждани на държави от ИАО с цел улесняване на ефикасното им участие в рибната промишленост. Наемането на граждани от държави от ИАО се насърчава, когато ЕС договори двустранно споразумение в областта на рибарството. Декларацията на Международната организация на труда (МОТ) за основните принципи и права в областта на труда се прилага по право за моряците, наети на европейски плавателни съдове.
3. Страните предприемат координирани усилия за подобряване на средствата за предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недокладвания и нерегулирания риболов и за тази цел предприемат подходящи мерки. Риболовните кораби, участващи в незаконен, недокладван и нерегулиран риболов, следва да бъдат конфискувани, а по отношение на собствениците да бъде предприето наказателно преследване от страна на компетентните органи. Следва да им бъде отнето правото отново да извършват риболов във водите на засегнатите държави партньори от ИАО, освен ако не са получили предварително разрешение от държавата на знамето и от засегнатите държави партньори от ИАО, както и, ако е приложимо, от съответната RFMO.

ДЯЛ III: РАЗВИТИЕ НА СЛАДКОВОДНИЯ РИБОЛОВ И АКВАКУЛТУРИТЕ

ЧЛЕН 56

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат за развитието на сладководния риболов, крайбрежния риболов и на аквакултурите в държавите партньори от ИАО по отношение на изграждането на капацитет, трансфера на технологии, санитарните и фитосанитарните стандарти, инвестициите и финансирането на инвестициите, опазването на околната среда, както и правните и нормативни рамки.
2. Целите на сътрудничеството в областта на развитието на сладководния риболов и аквакултурите ще бъдат насърчаване на устойчивото експлоатиране на сладководните рибни ресурси и увеличаване на производството на аквакултури, отстраняване на ограниченията пред предлагането, подобряване на качеството на рибата и рибните продукти, за да могат те да отговорят на международните СФМ, подобряване на достъпа до пазара на ЕС, разглеждане на пречките пред вътрешнорегионалната търговия, привличане на приток на капитали и на инвестиции в сектора, изграждане на капацитет и увеличаване достъпа до финансова подкрепа за частните инвеститори за развитието на сладководния риболов и аквакултурите.

ЧАСТ IV: СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ЧЛЕН 57

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат за растениевъдството и животновъдството, включително за отглеждането на насекоми за стопански цели.
2. За целите на настоящата част и дял II от част V се прилагат следните определения:
 - а) „селско стопанство“ включва растениевъдството, животновъдството и отглеждането на насекоми за стопански цели;
 - б) „селскостопански продукти“ са продуктите, попадащи в обхвата на приложение I към Споразумението на СТО за селското стопанство;
 - в) „финансиране на селското стопанство“ означава предоставяне на финансови ресурси в подкрепа на дейности, свързани със селското стопанство, по цялата верига за създаване на стойност, като доставки на суровини, селскостопански услуги, производство, съхранение, дистрибуция, преобразуване и пускане на пазара на продуктите;
 - г) „селскостопански суровини“ означава всички вещества или материали, оборудване и инструменти, използвани при производството и обработката на селскостопански продукти;
 - д) „устойчива селскостопанска технология“ означава технология, създадена като специално са взети предвид нейните екологични, социални и икономически въздействия;
 - е) „продоволствена сигурност и сигурност на храните“ означава, че всички хора по всяко време имат физически и икономически достъп до

- безопасна, достатъчна като количество и питателна храна, за да задоволят своите нужди за продуктивен и здравословен начин на живот;
- ж) „осигуряване на препитанието“ се определя като адекватен и устойчив достъп до доходи и ресурси за задоволяване на основните нужди по справедлив начин (включително адекватен достъп до храна, питейна вода, здравни услуги, възможности за образование, жилищно настаняване и време за участие в живота на общността и социална интеграция);
 - з) „природно бедствие“ е следствие от разрушителни природни явления, например суша, земетресения, свлачища, изригвания на вулкани, наводнения, вредители и болести;
 - и) „дребни селскостопански производители“ са производителите с ограничени ресурси, притежаващи малко парче земя с размер под два (2) хектара, чиято дейност е с твърде малък мащаб, за да може да привлече предоставянето на услуги, необходими за значително повишаване на производителността и за увеличаване на пазарните възможности;
 - й) „устойчиво развитие“ в контекста на настоящата част включва управлението и опазването на природните ресурси, служещи за основа на икономическото и социалното развитие, по такъв начин, че да са насочени към задоволяване на човешките потребности за настоящите и бъдещите поколения.

ЧЛЕН 58

Цели

1. Страните се споразумяват, че фундаменталната цел на настоящата част е устойчиво развитие на селското стопанство, което включва, но не е ограничено до продоволствената сигурност и осигуряването на препитанието, развитието на селските райони и намаляването на бедността в държавите партньори от ИАО.
2. Целите на настоящата част са:
 - а) насърчаване на сътрудничеството между страните с оглед създаването на благосъстояние и подобряването на качеството на живот на хората, осъществяващи селскостопанска дейност, посредством увеличаване на производството, производителността и пазарния дял;
 - б) подобряване на продоволствената сигурност и сигурността на храните в държавите партньори от ИАО, като се насърчават създаването на добавена стойност, увеличаването на продукцията, качеството, безопасността, пазарната интеграция, търговията, наличността и достъпността;
 - в) допринасяне за осигуряването на платена професионална дейност по цялата верига за създаване на стойност на модернизирания сектор на селското стопанство;
 - г) развитие на модерни и конкурентоспособни промишлени отрасли, основани на селското стопанство;

- д) насърчаване на устойчивото използване и управление на природните и културните ресурси чрез разработване на екологосъобразни и устойчиви технологии, които подобряват производителността в селското стопанство;
- е) допринасяне за конкурентоспособността чрез насърчаване на създаването на добавена стойност по цялата верига на доставки с цел получаване на достъп до пазарите;
- ж) подобряване на доходите на производителите, като се развива пускането на пазара на селскостопански продукти с добавена стойност;
- з) улесняване на приспособяването на селскостопанския сектор и на икономиката в селските райони, за да се справят с глобалните икономически промени;
- и) мобилизиране и увеличаване на икономическата ефективност на дребните селскостопански производители чрез изграждане на капацитет на организациите на селскостопанските производители;
- й) подобряване на улесняването на търговията и пазара за селскостопанските суровини с цел увеличаване на приходите в чуждестранна валута;
- к) подобряване на инфраструктурата в рамките на държавите партньори от ИАО за насърчаване на производството, производителността, пускането на пазара и дистрибуцията на селскостопански суровини и продукти, като се обръща особено внимание на складирането, сортирането, обработката, опаковането и транспорта.

ЧЛЕН 59

Общи принципи

1. Страните признават значението на селското стопанство в икономиките на държавите партньори от ИАО като основен източник на препитание за по-голямата част от населението на държавите партньори от ИАО, като основен фактор за гарантиране на продоволствената сигурност и сигурността на храните, като потенциален сектор за голям растеж и добавена стойност и като източник на приходи от износ.
2. С оглед на многофункционалната роля, която селското стопанство играе в икономиката на държавите партньори от ИАО, страните се споразумяват да използват всеобхватен подход към селското стопанство като основа за устойчиво развитие.
3. Страните се споразумяват да си сътрудничат за насърчаване на устойчивия растеж на селското стопанство, като вземат предвид неговите различни аспекти и разнообразието в икономическите, социалните и екологичните характеристики и в стратегиите за развитие на държавите партньори от ИАО.
4. Страните признават, че по-дълбоката интеграция на селскостопанския сектор в държавите партньори от ИАО ще допринесе за разширяването на вътрешнорегионалните пазари и ще увеличи възможностите за инвестиции и развитие на частния сектор.
5. Страните признават значението на оказването на подкрепа за селскостопанското производство, насърчаването на създаването на добавена

стойност, инициативите за развитие на търговията със селскостопански продукти и на пазара на селскостопански продукти чрез подходящи инструменти и осигуряването на подходяща регулаторна рамка с цел да се отговори на променящите се пазарни условия. Във връзка с това страните са решени да работят заедно, за да се привлекат необходимите инвестиции в държавите партньори от ИАО.

6. Страните се съгласяват, че селскостопанските приоритети, разгледани в настоящата част, са ясно свързани с регионалната всеобхватна рамка на политиката за продоволствена сигурност и сигурност на храните и за намаляването на бедността, за да се осигури съгласуваност и насоченост на регионалната програма за развитие.

ЧЛЕН 60

Всеобхватен диалог

1. ЕС и ИАО установяват всеобхватен диалог помежду си по въпросите на политиката за селско стопанство и развитие на селските райони („диалога за селското стопанство“) по всички въпроси, обхванати от настоящата част. В рамките на диалога за селското стопанство ще се наблюдава напредъкът при прилагането на настоящата част, като той представлява форум за обмен и сътрудничество във връзка със съответните национални селскостопански политики на страните, и по-специално във връзка с ролята на селското стопанство в държавите партньори от ИАО за увеличаване на доходите на селскостопанските производители, продоволствената сигурност, устойчивото използване на ресурсите, развитието на селските райони и икономическия растеж.
2. Диалогът за селското стопанство се осъществява в рамките на Комитета на висшите служители, създаден по силата на член 106.
3. Страните установяват работните процедури и условия на диалога за селското стопанство по взаимно съгласие.

ЧЛЕН 61

Регионална интеграция

Страните признават, че чрез постепенното премахване на пречките и осигуряването на подходяща регулаторна и институционална рамка, както и чрез хармонизацията и сближаването на политиките, интеграцията в селскостопанския сектор в държавите партньори от ИАО ще допринесе за задълбочаването на процеса на регионална интеграция и по този начин ще допринесе за разширяването на регионалните пазари, което ще увеличи възможностите за инвестиции и развитие на частния сектор.

ЧЛЕН 62

Спомагателни политики

Страните признават значението на приемането и прилагането на политики и институционални реформи, с които да се направи възможно и да се улесни постигането на целите на настоящата част.

ЧЛЕН 63

Устойчиво развитие на селското стопанство

Страните си сътрудничат за постигането на устойчиво развитие на селското стопанство със специален акцент върху подкрепата за уязвимото население в селските райони в държавите партньори от ИАО в контекста на променящите се световни модели на производство и търговия, както и на потребителския вкус и предпочитания.

ЧЛЕН 64

Продоволствена сигурност и сигурност на храните

1. Страните се споразумяват, че разпоредбите на настоящото споразумение следва да позволяват на държавите партньори от ИАО да предприемат ефективни мерки за постигане на продоволствена сигурност и сигурност на храните и устойчиво развитие на селското стопанство, както и да разработят търговски селскостопански пазари в региона, за да се гарантира продоволствената сигурност и сигурността на храните.
2. Страните гарантират, че действията, предприети съгласно настоящата част, са насочени към повишаване на продоволствената сигурност и сигурността на храните и към избягване на приемането на мерки, които биха могли да застрашат постигането на продоволствена сигурност и сигурност на храните на равнището на домакинствата и на национално и регионално равнище.

ЧЛЕН 65

Управление на веригата за създаване на стойност

Страните се споразумяват да създадат регионална стратегия за увеличаване на капацитета за предлагане в селското стопанство, за определяне на селскостопански подотрасли с висока стойност, за които регионът има конкурентно предимство, и за възползване от инвестициите, които могат да улеснят преминаването от сравнително към конкурентно предимство.

ЧЛЕН 66

Системи за ранно предупреждение

Страните признават необходимостта от създаване, подобряване и повишаване на ефективността на информационните системи за продоволствената сигурност, включително на националните системи за ранно предупреждение, както и на системите за оценка на уязвимостта и наблюдение, и от осъществяване на действия за изграждане на капацитет, във връзка със и чрез съществуващите международни и регионални механизми.

ЧЛЕН 67

Технология

Страните признават значението на съвременните и устойчиви селскостопански технологии и се споразумяват да развиват и насърчават прилагането на съвременни селскостопански технологии, които включват:

- a) устойчиви технологии за напояване и фертигация;

- б) тъканни култури и микроразмножаване;
- в) подобрени семена;
- г) изкуствено осеменяване;
- д) интегрирана борба с вредителите;
- е) опаковане на продуктите;
- ж) обработка в периода след прибирането на реколтата;
- з) акредитирани лаборатории;
- и) биотехнологии;
- й) оценка и управление на риска.

ЧЛЕН 68

Вътрешни мерки на политиката

1. Всяка страна осигурява прозрачност в областта на подкрепата за селското стопанство, свързана с търговията със селскостопански продукти. За тази цел ЕС докладва периодично в рамките на диалога за селското стопанство на държавите партньори от ИАО относно правното основание, формата и размера на тази подкрепа. Тази информация се счита за представена, ако е оповестена от страните или от тяхно име на общодостъпен уебсайт.
2. От момента на влизане в сила на настоящото споразумение ЕС не предоставя субсидии за износ на всички селскостопански продукти, предназначени за държавите партньори от ИАО. Тази забрана се преразглежда от Съвета по СИП след 48 месеца.
3. Освен това Комитетът на висшите служители разглежда въпросите, които могат да възникнат във връзка с достъпа на селскостопанските продукти на страните до пазарите на всяка една от тях. Този комитет може да отправя препоръки към Съвета по СИП в съответствие с член 107.

ЧЛЕН 69

Производство и пускане на пазара на селскостопански суровини

1. Страните осъзнават предизвикателствата, пред които са изправени държавите партньори от ИАО поради зависимостта си от износ на първични селскостопански суровини, които се характеризират с висока нестабилност на цените и влошаващи се търговски условия, за приходите си в чуждестранна валута.
2. Страните се споразумяват да:
 - а) укрепват публично-частните партньорства в инвестициите за производство, преработка и пускане на пазара на селскостопански суровини;
 - б) си сътрудничат при изграждането на капацитет за достъп до пазарни ниши и да улесняват спазването на стандартите по отношение на суровините, за да се отговори на изискванията на тези пазари;

- в) подпомагат диверсификацията на селскостопанското производство и продуктите за износ в държавите партньори от ИАО;
- г) подобряват доходите на производителите чрез развитие в областта на пускането на пазара на селскостопански продукти с добавена стойност.

ЧЛЕН 70

Наблюдение

Страните се договарят, че Съветът по СИП прави преглед и наблюдава изпълнението на техните задължения по настоящото споразумение. Съветът по СИП осигурява ефективно наблюдение на спазването на задълженията чрез осигуряването на прозрачност и дава възможност на страните да направят оценка на приноса на тези задължения към дългосрочната им цел за установяване на справедлива и пазарно ориентирана система на търговия със селскостопански стоки.

ЧЛЕН 71

Държави — нетни вносители на храни

1. Страните признават, че е важно да се отговори на загрижеността на държавите партньори от ИАО, които са нетни вносители на храни. Следователно целта на настоящия член е да подпомогне държавите, които са нетни вносители на храни, да разработят програми с цел гарантиране на продоволствената сигурност.
2. Страните се споразумяват за:
 - а) справяне с ограниченията върху производството, съхранението и разпространението на храни в региона на ИАО;
 - б) набавяне на хранителни помощи от държавите партньори от ИАО и от други африкански регионални икономически общности;
 - в) подобряване на координацията на хранителните помощи.
3. Страните се споразумяват да поддържат адекватно равнище на хранителни помощи, като вземат предвид интересите на получателите на хранителни помощи, и да гарантират, че мерките, посочени в параграф 2, не възпрепятстват неумишлено предоставянето на хранителна помощ, предвидена за справяне с извънредни ситуации.
4. Страните гарантират, че хранителните помощи се предоставят в пълно съответствие с мерките, които имат за цел да се предотврати изместване на търговските потоци и които:
 - а) гарантират, че всички сделки с хранителни помощи са породени от необходимост и са изцяло под формата на безвъзмездна помощ;
 - б) не са пряко или косвено обвързани с търговски износ на селскостопански продукти или други стоки и услуги.

ЧЛЕН 72

Значение на определени сектори

1. Страните признават, че:

- а) предоставянето на адекватен достъп до храна, чиста и безопасна питейна вода, здравни услуги, възможности за образование, жилищно настаняване и време за участие в живота на общността и социална интеграция е важен фактор за осигуряването на препитанието на населението в селските райони;
 - б) развитието на селскостопанската инфраструктура, включително производството, преработката, предлагането на пазара и разпространението, играе изключително важна роля за социално-икономическото развитие на селските райони и регионална интеграция в държавите партньори от ИАО;
 - в) услугите за техническа помощ, като например научните изследвания в областта на селското стопанство и обучението за предоставяне на консултантски услуги, са важни за увеличаването на селскостопанската производителност;
 - г) подпомагането на финансирането на селското стопанство е важна мярка за преобразуването на селскостопанския сектор в държавите партньори от ИАО. Финансирането е необходимо за развитието на селскостопански технологии, кредитирането и застраховането в областта на селското стопанство, развитието на инфраструктурата и пазарите, както и за обучението на селскостопанските производители; и
 - д) устойчивото развитие на селските райони е важно за подобряването на жизненото равнище на населението в селските райони на държавите партньори от ИАО.
2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в областта на осигуряването на препитанието, селскостопанската инфраструктура, услугите за техническа помощ, финансовите услуги в областта на селското стопанство и развитието на селските райони, съгласно предвиденото в дял II от част V.

ЧЛЕН 73

Обмен на информация и консултации

1. Страните се споразумяват да обменят опит и информация за най-добри практики и да се консултират помежду си по всички въпроси в стремежа си за постигането на целите на настоящата част.
2. Страните се споразумяват за:
 - а) обмен на информация относно производството, потреблението и търговията със селскостопански продукти, както и относно съответното развитие на пазарите на селскостопански продукти;
 - б) обмен на информация относно възможностите за инвестиции и съществуващите стимули в селскостопанския сектор, включително относно дейностите от по-малък мащаб;
 - в) обмен на информация относно политиките, законовите и подзаконовите актове в областта на селското стопанство между двете страни;
 - г) обсъждане на измененията в политиките и институционалните промени, необходими в подкрепа на преобразуването на сектора на селското стопанство, както и на формулирането и прилагането на регионални

политики в областта на селското стопанство и развитието на селските райони в изпълнение на целта за регионална интеграция;

- д) обмен на информация за новите и най-подходящите технологии, както и за политики и мерки, свързани с качеството на селскостопанските продукти.

ЧЛЕН 74

Географски означения

1. Страните признават значението на географските означения за устойчивото селско стопанство и развитието на селските райони.
2. Страните се споразумяват да си сътрудничат за определяне, признаване и регистрация на продукти, които биха могли да се ползват от закрилата на географските означения, и при всяко друго действие, насочено към постигане на закрила за така определените продукти.

ЧАСТ V: ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА РАЗВИТИЕ

ЧЛЕН 75

Общи разпоредби

1. В съответствие с членове 34 и 35 от Споразумението за партньорство между АКТБ и ЕС, подписано в Котону на 23 юни 2000 г., и неговите изменения до момента, страните потвърждават отново, че сътрудничеството за развитие е ключов елемент от партньорството помежду им и съществен фактор за осъществяването на целите на настоящото споразумение.
2. Страните се споразумяват да обръщат внимание на нуждите за развитие на държавите партньори от ИАО чрез увеличаване на капацитета за производство и предлагане, насърчаване на структурното преобразуване и конкурентоспособността на техните икономики, подобряване на тяхната икономическа диверсификация и повишаване на добавената стойност с цел насърчаване на устойчивото развитие и подпомагане на регионалната интеграция.
3. Страните се ангажират да си сътрудничат с оглед на улесняване на прилагането на настоящото споразумение и оказване на подкрепа за регионалната интеграция и стратегиите за развитие. Страните се споразумяват, че сътрудничеството се основава на частта относно сътрудничеството за развитие и на Модела за развитие по СИП, в допълнение към регионалните и националните стратегии за развитие на държавите партньори от ИАО. Моделът за развитие и съответните базови целеви показатели, други показатели и цели, съответстващи на потребностите, установени от държавите партньори от ИАО към момента на подписването, са включени в приложение IIIa и приложение IIIб. Те се преразглеждат на всеки пет (5) години. Сътрудничеството е под формата на финансова и нефинансова подкрепа за държавите партньори от ИАО.
4. В това отношение финансирането във връзка със сътрудничеството за развитие между държавите партньори от ИАО и ЕС, отпускано за прилагането на настоящото споразумение, се осъществява в рамките на правилата и

съответните процедури, предвидени в Споразумението от Котону, по-специално на програмните процедури на Европейския фонд за развитие, и в рамките на съответните последващи инструменти, финансирани от общия бюджет на ЕС. В този контекст, отчитайки новите предизвикателства, произтичащи от засилената регионална интеграция и конкуренция на световните пазари, страните се споразумяват, че подкрепата за прилагането на настоящото споразумение ще е един от приоритетите. Страните се споразумяват, че финансовите инструменти, посочени в Споразумението от Котону, се мобилизират по такъв начин, че да се максимизират очакваните ползи от настоящото споразумение.

5. За целите на прилагането на настоящото споразумение страните се ангажират да мобилизират ресурси заедно и поотделно в съответствие с насоките, предоставени от специфичните разпоредби на дял X относно мобилизирането на ресурси.
6. В съответствие с Парижката декларация относно ефективността на помощите, приета през 2005 г., страните се споразумяват да използват и подкрепят по целесъобразност национално или регионално притежаваните механизми за доставяне, фондове или структури за насочване и координиране на ресурси за прилагане на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 76

Цели

Икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие целят:

- а) повишаване на конкурентоспособността на икономиките на държавите партньори от ИАО;
- б) изграждане на капацитет за предлагане и създаване на условия за гладкото прилагане на настоящото споразумение;
- в) преобразуване на структурата на икономиките на държавите партньори от ИАО чрез създаване на силна, конкурентоспособна и диверсифицирана икономическа база посредством насърчаването на производството, разпространението, транспорта и предлагането на пазара;
- г) развиване на капацитета за търговия, както и на капацитета за привличане на инвестиции;
- д) засилване на политиките и разпоредбите в областта на търговията и инвестициите;
- е) задълбочаване на регионалната интеграция.

ЧЛЕН 77

Области на сътрудничество

Икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие включват следните области:

- а) инфраструктура;
- б) селско стопанство и животновъдство;

- в) развитие на частния сектор;
- г) рибарство;
- д) водни ресурси и околна среда;
- е) въпроси във връзка с достъпа до пазара:
 - i) СФМ
 - ii) ТПТ
 - iii) митници и улесняване на търговията в държавите партньори от ИАО;
- ж) мерки за адаптиране на СИП;
- з) мобилизиране на ресурси.

ДЯЛ I: ИНФРАСТРУКТУРА

ЧЛЕН 78

Обхват и цели

1. Сътрудничеството при разработването на физическата инфраструктура включва по-специално транспорта, енергетиката, информационните и комуникационните технологии.
2. Целите в тази сфера са следните:
 - а) повишаване на конкурентоспособността на държавите партньори от ИАО;
 - б) преодоляване на ограниченията по отношение на предлагането на институционално, национално и регионално равнище; както и
 - в) насърчаване на развитието на публично-частните партньорства.

ЧЛЕН 79

Транспорт

1. Сътрудничеството в областта на транспорта включва пътния, железопътния, въздушния и водния транспорт.
2. Целите в тази сфера са следните:
 - а) подобряване на националната и регионалната свързаност с цел задълбочаване на регионалната икономическа интеграция;
 - б) разработване, реструктуриране, възстановяване, усъвършенстване и модернизиране на трайни и ефикасни транспортни системи на държавите партньори от ИАО;
 - в) подобряване на транспорта на хора и стоки; както и
 - г) предоставяне на по-добър достъп до пазари посредством подобряване на пътния, въздушния, морския, речния и железопътния транспорт.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
 - а) управление на транспортните системи;

- б) подобряване, развитие и модернизиране на инфраструктурата на всички равнища, включително развитието на инфраструктурни мрежи за интермодален транспорт;
- в) засилване на институционалния, техническия и административния капацитет на държавите партньори от ИАО по отношение на стандартите, гарантирането на качеството, метрологията и услугите по оценка на съответствието;
- г) развитие и трансфер на технологии, иновации, обмен на информация, мрежи и предлагане на пазара;
- д) насърчаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- е) подобряване на безопасността и надеждността на транспортния сектор, включително метеорологичните прогнози, управлението на опасни стоки и спешни действия при аварии;
- ж) развитие на регионални политики и регулаторни рамки в областта на транспорта.

ЧЛЕН 80

Енергетика

1. Сътрудничеството в сектора на енергетиката включва участие на публичния и на частния сектор в производството, преноса, разпределението и трансграничната търговия с енергия.
2. Целите в тази сфера са следните:
 - а) развитие, увеличаване и разширяване на капацитета на региона за производство на енергия;
 - б) увеличаване на броя на алтернативните източници на енергия;
 - в) развитие, увеличаване и разширяване на мрежите;
 - г) развитие, увеличаване и разширяване на разпределението и преноса;
 - д) подобряване на достъпа на държавите партньори от ИАО до съвременни, ефективни, надеждни, разнородни, устойчиви и възобновяеми източници на чиста енергия на конкурентни цени;
 - е) увеличаване на капацитета по отношение на производството, разпределението и управлението на енергията на национално и регионално равнище;
 - ж) насърчаване на свързаността на мощностите, както в рамките на държавите партньори от ИАО, така и извън нея, за максимално използване на енергията; както и
 - з) оказване на подкрепа за установяване на благоприятна среда за привличане на инвестиции в този сектор.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) капацитет за производство, разпределение и пренос на енергия от съществуващи източници, и по-специално вода, нефт и биомаса;
- б) диверсифициране на комбинацията от енергоносители, за да включва други възможни източници на енергия, които са социално и екологично приемливи и намаляват зависимостта от нефт;
- в) развитие на енергийната инфраструктура, включително в селските райони;
- г) разработване на подходящи реформи в областта на регулирането и политиката в сектора на енергетиката, включително търговското реализиране и приватизация;
- д) свързаност и сътрудничество на регионално и вътрешнорегионално равнище при производството и разпределението на енергия;
- е) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на управлението, стандартите за услуги и институционалните структури;
- ж) разработване и трансфер на технологии, научноизследователска и развойна дейност, иновации, информационен обмен, разработване на бази данни и мрежи;
- з) партньорства, връзки и съвместни предприятия.

ЧЛЕН 81

Информационни и комуникационни технологии (ИКТ)

1. Сътрудничеството в сектора на ИКТ включва: развитието на информационните и комуникационните технологии, конкурентоспособността, иновациите, както и плавния преход към информационното общество.
2. Целите в тази сфера са следните:
 - а) развитие на сектора на ИКТ;
 - б) засилване на приноса на ИКТ в улесняването на търговията посредством електронни услуги, електронна търговия, електронно правителство, електронно здравеопазване, сигурни трансакции и други социално-икономически сектори.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
 - а) свързаност и ценова ефективност на ИКТ на национално, регионално и глобално равнище;
 - б) разпространяване на нови информационни и комуникационни технологии;
 - в) разработване на правни и регулаторни рамки за ИКТ;
 - г) развитие, трансфер и приложения на технологии, научноизследователска и развойна дейност, иновации, информационен обмен и мрежи и предлагане на пазара;

- д) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на стандартите за услуги и институционалните структури;
- е) партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- ж) насърчаване и оказване на подкрепа за разработването на пазарни ниши за услуги, основаващи се на ИКТ.

ДЯЛ II: СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ЧЛЕН 82

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял се прилага за растениевъдството и животновъдството, включително за отглеждането на насекоми за стопански цели.
2. Страните се споразумяват, че основната цел на настоящия дял е устойчиво развитие на селското стопанство, което включва, но не е ограничено до продоволствената сигурност и осигуряването на препитанието, развитието на селските райони и намаляването на бедността в държавите партньори от ИАО.
3. Другите цели на настоящия дял са определени в член 58 от част IV.

ЧЛЕН 83

Области на сътрудничество

1. Страните признават важността на селскостопанския сектор за икономиките на държавите партньори от ИАО и се споразумяват да си сътрудничат за насърчаване на неговото преобразуване с цел увеличаване на конкурентоспособността му, гарантиране на продоволствената сигурност и сигурността на храните и развитието на селските райони, както и за улесняване на адаптирането на селското стопанство и икономиката в селските райони, за да се вземат предвид последиците от прилагането на настоящото споразумение, като се отделя специално внимание на дребните селскостопански производители.
2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

а) Регионална интеграция

Подобряване на достъпа до регионални и международни пазари за селскостопански продукти, включително развитието на пазарни системи и стратегии за развитие на пазарите;

б) Спомагателни политики

- i) разработване на национални и регионални политики, правни и регулаторни рамки в областта на селското стопанство, изграждане на необходимия капацитет и подкрепа за институционалното развитие;
- ii) изграждане на капацитет в държавите партньори от ИАО, за да може те да се възползват в пълна степен от увеличените възможности за търговия и да се увеличат в максимална степен ползите от търговските реформи;

в) Устойчиво развитие на селското стопанство

- i) осъществяване на съвместни дейности на регионално равнище, включително производството на торове, производството на семена, развитието на животновъдството и контрола върху болестите по растенията и животните;
- ii) насърчаване и укрепване на преработката, предлагането на пазара, разпространението и превоза, както и обработката на селскостопански продукти;
- iii) изграждане на капацитет за спазване на международните стандарти, свързани със селскостопанското производство, опаковането и СФМ;

г) Селскостопанска инфраструктура

- i) развитие на спомагателната селскостопанска инфраструктура, включително устойчиви напоителни системи, събиране, съхранение и управление на водите, предлагане на пазара и сортиране;
- ii) развитие на инфраструктурата за научни изследвания и обучение, на съоръженията за съхранение, на обслужващи пътища и на пътища за достъп до местните общности;
- iii) развитие на инфраструктурата за обработване на селскостопански продукти;
- iv) създаване на център за селскостопанска метеорология в държавите партньори от ИАО;
- v) развитие на съвременна пазарна инфраструктура за разрастване на местните и регионалните пазари;

д) Продоволствена сигурност и сигурност на храните

- i) изграждане на капацитет на селските и градските общности за насърчаване на подобряването на препитанието, премахване на бедността и устойчиво развитие;
- ii) диверсификация на селскостопанското производство и разработване на продукти, които отговарят на нуждите на държавите партньори от ИАО от продоволствена сигурност и сигурност на храните;
- iii) разработване и изпълнение на програми, които водят до увеличаване на производството и производителността в селскостопанския сектор със специален акцент върху дребните селскостопански производители;
- iv) развитие на капацитета за привеждане в съответствие с изискванията за безопасност на храните на национално и регионално равнище; както и
- v) създаване и изпълнение на програми за социално приспособяване в регионите, засегнати от природни бедствия;

е) Управление на веригата за създаване на стойност

- i) насърчаване на използването на устойчиви селскостопански технологии и предоставяне на необходимите селскостопански суровини;
- ii) увеличаване на производството, производителността и конкурентоспособността на селскостопанския сектор чрез насърчаване на основаните на селското стопанство индустрии;

- iii) засилване на създаването на добавена стойност по цялата верига на доставки на селскостопански продукти за изпълнение на изискванията на националните, регионалните и международните пазари; както и
- iv) насърчаване на развитието на дейности в областите на преработката, предлагането на пазара, разпространението и превоза на селскостопански продукти;

ж) Системи за ранно предупреждение

- i) изграждане на капацитет по отношение на извършването на оценка и разпространението на информацията относно вероятното въздействие на предстоящи бедствия достатъчно време преди настъпването им, за да бъдат приети предварителни мерки и действия за ранно реагиране;
- ii) развитие и управление на национални и регионални информационни системи;
- iii) разработване, укрепване и свързване на системи за ранно предупреждение и планове за действие в извънредни ситуации, както и на стратегии за управление на реагирането при бедствия на национално и регионално равнище; както и
- iv) подкрепяне на възможностите за приспособяването към изменението на климата и намаляването на изменението на климата в държавите партньори от ИАО;

з) Производство и пускане на пазара на селскостопански суровини

- i) изграждане на капацитет за достъп до пазарни ниши и улесняване на спазването на стандартите за суровини, за да се отговори на пазарните изисквания;
- ii) подпомагане на диверсификацията на селскостопанското производство и продуктите за износ в държавите партньори от ИАО;
- iii) развитие на съвременна пазарна инфраструктура за разрастване на местните и регионалните пазари; както и
- iv) разработване на програми за опаковане и етикетирание на продуктите, които да позволят на производителите от държавите партньори от ИАО да осигурят високи цени за износа на суровини;

и) Развитие на селските райони

- i) изграждане на капацитета на групи от селскостопански производители по цялата верига за създаване на стойност в селското стопанство;
- ii) подобряване на транспортните, комуникационните и пазарните съоръжения за пускане на пазара на селскостопански суровини и крайни продукти;
- iii) преодоляване на социалните и културните бариери, като например свързаните с езика, равнището на грамотност, предразсъдъците по отношение на пола, здравето в общностите, които оказват влияние върху естеството на селскостопанските системи;
- iv) подобряване на достъпа на селскостопанските производители до кредитни услуги и управление на природните и културните ресурси; както и

- v) разработване на подходящи мерки на политиката в подкрепа на своевременното предоставяне на достатъчно селскостопански суровини за дребните селскостопански производители;

й) Държави — нетни вносители на храни

Справяне с ограниченията върху производството, съхранението и разпространението на храни в държавите партньори от ИАО;

к) Осигуряване на препитанието

- i) изграждане на капацитет за развиване на социални услуги за населението в селските райони и периферните градски райони;
- ii) подобряване на общия доход на домакинствата от селскостопанско производство чрез диверсификация, създаване на добавена стойност, заетост извън селското стопанство и въвеждане на нови устойчиви селскостопански технологии, наред с други действия, в държавите партньори от ИАО;
- iii) увеличаване на производителността на селскостопанския сектор в рамките на държавите партньори от ИАО; както и
- iv) увеличаване на използването на устойчиви селскостопански технологии;

л) Спомагателни технически услуги

ЕС се ангажира да предостави по начин, който е предвидим и устойчив, подходящи ресурси и техническа помощ за изграждане на капацитет на държавите партньори от ИАО в следните области:

- i) засилване на иновациите и трансфера на технологии, знания, научноизследователска и развойна дейност;
- ii) развиване и засилено използване на механизацията в селскостопанския сектор на държавите партньори от ИАО;
- iii) изграждане на заводи за селскостопански суровини и система за разпределение в рамките на държавите партньори от ИАО;
- iv) насърчаване и увеличаване на инвестициите в научни изследвания в областта на селското стопанство, консултантски услуги, обучение и връзката между научните изследвания, разпространението на знания и селскостопанските производители;
- v) създаване и засилване на регионалните центрове за високи постижения, включително център за селскостопанска метеорология, лаборатории за биотехнологии, анализи и диагностика в областта на растениевъдството, животновъдството и почвите; както и
- vi) подобряване на достъпа до услуги в растениевъдството и животновъдството, включително услуги за селекция в животновъдството, ветеринарни услуги и услуги за растителна защита;

м) Финансови услуги в областта на селското стопанство

- i) укрепване на финансовите услуги за дребните производители, преработватели и търговци в селските райони;
- ii) разработване на регионално притежавани механизми или на фонд за развитие на селското стопанство и селските райони;

- iii) създаване на институции за микрофинансиране на селското стопанство и схеми за застраховане в селското стопанство;
- iv) улесняване на достъпа до кредитиране от банки и други финансови институции за селскостопанските преработватели, търговци и производители; както и
- v) подкрепа за финансовите институции на държавите партньори от ИАО, обслужващи селскостопанския сектор, и улесняване на достъпа на частния сектор до капиталовите пазари за набиране на краткосрочен и дългосрочен капитал;

н) Географски означения

- i) разработване на политики и правни рамки за географските означения;
- ii) изготвяне на подзаконови разпоредби за географските означения;
- iii) изготвяне на кодекс на добрите практики за определяне на продуктите в зависимост от техния произход;
- iv) улесняване на местните организации и институции при координирането на местните заинтересовани страни във връзка с географските означения и съответствието на продуктите;
- v) изграждане на капацитет за идентификация, регистрация, пускане на пазара, проследимост и съответствие на продуктите, закриляни с географски означения; както и
- vi) развиване на всяка друга област на сътрудничество по тази точка, която може да възникне в бъдеще.

ДЯЛ III: РАЗВИТИЕ НА ЧАСТНИЯ СЕКТОР

ЧЛЕН 84

Обхват и цели

1. Сътрудничеството за развитие на частния сектор включва насърчаване на инвестициите и развитието на предприятията.
2. Целите на настоящия дял са:
 - а) създаване на благоприятна среда за насърчаване на инвестициите и частните предприятия, включително развитието на нови промишлени отрасли, преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и трансфера на технологии;
 - б) увеличаване на капацитета по отношение на предлагането, конкурентоспособността и създаването на добавена стойност;
 - в) подобряване на достъпа до инвестиционно финансиране от финансови институции на ЕС, като например Европейската инвестиционна банка;
 - г) изграждане на капацитет и оказване на институционална подкрепа за институциите за развитие на частния сектор, като агенциите за насърчаване на инвестициите, главните органи за координация, търговските камари, сдруженията, звената за контакт и институциите за улесняване на търговията;

- д) създаване и/или укрепване на рамка на политиката, както и на правна и регулаторна рамка, която насърчава и защитава инвестициите;
- е) подобряване на механизмите за подкрепа и за разпределяне на частния сектор от съвместни институции на АКТБ и ЕС, включително Центъра за развитие на селското стопанство (ЦРСС), наред с другото, за насърчаване на инвестициите в държавите партньори от ИАО; както и
- ж) създаване и укрепване на партньорства, съвместни предприятия, подизпълнителни дейности, възлагане на дейности на външни изпълнители и връзки.

ЧЛЕН 85

Насърчаване на инвестициите

Страните се споразумяват да насърчават инвестициите в държавите партньори от ИАО в следните области:

- а) подкрепа за реформи в рамките на политиката и в правните и регулаторните рамки;
- б) подкрепа за подобряване на институционалния капацитет, по-специално изграждане на капацитета на агенциите за насърчаване на инвестициите в държавите партньори от ИАО и на институциите, участващи в насърчаването и улесняването на чуждите и местните инвестиции;
- в) подкрепа за създаването на подходящи административни структури, в т.ч. за обслужване на едно гише, за достъп и осъществяване на инвестиции;
- г) подкрепа за създаването и непрекъснатостта на предвидим и сигурен инвестиционен климат;
- д) подпомагане на усилията на държавите партньори от ИАО за разработване на генериращи приходи инструменти с цел мобилизиране на ресурси за инвестиции;
- е) създаване и подпомагане на схеми за застраховане срещу рискове като механизъм за намаляване на риска с цел засилване на доверието на инвеститорите в държавите партньори от ИАО;
- ж) подкрепа за създаването на механизми за обмен на информация между инвестиционните агенции от държавите партньори от ИАО и техните партньори от ЕС;
- з) насърчаване на инвестициите на частния сектор на ЕС в държавите партньори от ИАО;
- и) подкрепа за създаването на финансови рамки и инструменти, адаптирани към нуждите от инвестиции на МСП; както и
- й) улесняване на партньорства чрез съвместни предприятия и капиталово финансиране.

ЧЛЕН 86

Развитие на предприятията

Страните се споразумяват да си сътрудничат за развитие на предприятията в държавите партньори от ИАО посредством оказването на подкрепа за:

- а) насърчаването на диалога, сътрудничеството и партньорствата между предприятията от частния сектор в ИАО и ЕС;
- б) усилията за популяризиране и интеграция в основните стопански дейности на микропредприятията, малките и средните предприятия;
- в) насърчаването на ефективността на дружествата на държавите партньори от ИАО при производството и пускането на пазара на продукти;
- г) прилагането на стратегиите за развитие на частния сектор на държавите партньори от ИАО;
- д) насърчаването на благоприятна среда за развитието и растежа на микропредприятията, малките и средните предприятия;
- е) изграждането на капацитет на организациите от частния сектор, за да отговарят на международните стандарти;
- ж) защитата на иновациите от пиратство; както и
- з) изграждането на капацитета на държавите партньори от ИАО за проучването, експлоатацията и предлагането на пазара на природни ресурси.

ДЯЛ IV: РИБАРСТВО

ЧЛЕН 87

Обхват на сътрудничеството

Сътрудничеството в областта на рибарството обхваща морския риболов, сладководния риболов и аквакултурите.

ЧЛЕН 88

Области на сътрудничество в морския риболов

1. Сътрудничеството в областта на морския риболов включва:
 - а) въпроси, свързани с управлението на риболова и опазването на запасите;
 - б) управление на плавателните съдове и договорености относно периода след улова;
 - в) финансови и търговски мерки; както и
 - г) развитие на рибарството, продуктите от риболов и морските аквакултури.
2. ЕС допринася за мобилизирането на ресурсите за прилагане на сътрудничеството в установените области на национално и регионално равнище, което ще включва и подкрепа за изграждане на регионалния капацитет.
3. При спазване на разпоредбите на част III от настоящото споразумение и член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
 - а) развитие и подобряване на инфраструктурата за складиране, предлагане на пазара и разпространение на риба и рибни продукти;

- б) изграждане на капацитет на национално и регионално равнище за изпълнение на техническите изисквания по отношение на СФМ/ТПТ/системата на критичните контролни точки за анализ на опасностите, разработване на системи за мониторинг, контрол и наблюдение в изключителните икономически зони в държавите партньори от ИАО и въвеждане и управление на схемите за сертифициране за конкретни видове морски риболов;
 - в) инвестиции и трансфер на технологии в риболовните дейности, преработката на риба, пристанищните услуги, развитието и подобряването на пристанищните съоръжения и диверсификацията на риболова с цел включване на видове, различни от риба тон, които се ловят в недостатъчна степен или не се ловят;
 - г) съвместни предприятия и връзки, особено с микропредприятията, малките и средните предприятия и субектите, извършващи непромишлен риболов, в рамките на веригата на доставки на риба и рибни продукти;
 - д) създаване на добавена стойност в областта на рибарството; както и
 - е) научноизследователска и развойна дейност по отношение на оценката на запасите и равнищата на устойчивост.
4. Страните се ангажират да си сътрудничат за насърчаване на създаването на съвместни предприятия в сферата на риболовните дейности, преработката на риба, пристанищните услуги, засилване на производствения капацитет, подобряване на конкурентоспособността в областта на рибарството и свързаните с него промишлени отрасли и услуги, последващата преработка, развитието и подобряването на пристанищните съоръжения и диверсификацията на риболова с цел включване на видове, различни от риба тон, които се ловят в недостатъчна степен или не се ловят.

ЧЛЕН 89

Развитие на сладководния риболов и аквакултурите

Сътрудничеството в областта на развитието на сладководния риболов и аквакултурите включва финансово участие на ЕС в следните области:

- а) изграждане на капацитет и развитие на експортния пазар чрез:
 - i) изграждане на капацитет в промишленото и непромишленото производство, преработката и продуктова диверсификация, който повишава конкурентоспособността на сладководния риболов и аквакултурите в региона. Това би могло да бъде постигнато например чрез създаване на центрове за научноизследователска и развойна дейност, в това число за развитие на аквакултури за рибовъдни стопанства с търговска цел;
 - ii) изграждане на капацитет за управление на търговските вериги за експортния пазар, включително въвеждане и управление на схемите за сертифициране за специфични продуктови линии; както и прилагане на маркетингови промоционални дейности, създаване на добавена стойност и намаляване на загубите в периода след улова при продуктите от риболов;

- iii) повишаване на капацитета в региона, например чрез подобряване на възможностите на компетентните органи в областта на рибарството, търговците и рибарските сдружения, с цел участието им в търговията в сферата на риболова с ЕС като страна по споразумението и в програми за обучение, свързани с разработване на продукт и създаване на търговска марка;
- б) инфраструктура чрез:
 - i) развитие и подобряване на инфраструктурата, свързана със сладководния риболов и аквакултурите;
 - ii) улесняване на достъпа до финансиране, насочено към инфраструктурата, в това число към всички видове оборудване.
- в) технологии чрез:
 - i) развиване на техническите възможности, включително популяризиране на технологиите за създаване на добавена стойност, например чрез пренос на технологии в областта на рибарството от ЕС към държавите партньори от ИАО;
 - ii) повишаване на капацитета по отношение управлението на рибарството в региона, например чрез научноизследователска дейност и системи за събиране на данни, както и чрез принос към подходящи технологии за улавяне и управление в периода след улова;
- г) правни и регулаторни рамки чрез:
 - i) разработване на нормативни разпоредби в областта на сладководния риболов и аквакултурите, както и на системи за мониторинг, контрол и наблюдение;
 - ii) разработване на подходящи правни и нормативни инструменти относно правата на интелектуална собственост и изграждане на капацитет за тяхното прилагане в международната търговия;
 - iii) защита на екомаркировката и на интелектуалната собственост;
- д) инвестиции и финансиране чрез:
 - i) насърчаване на съвместни предприятия и други форми на смесено инвестиране между заинтересованите страни в страните по споразумението, като например за определяне на начини за идентифициране на инвеститори за операции в рамките на съвместни предприятия в областта на сладководния риболов и аквакултурите;
 - ii) предоставяне на достъп до кредитни инструменти за развитието на предприятия от малък до среден мащаб, както и на сладководен риболов в промишлен мащаб;
- е) опазване на околната среда и запасите при риболова чрез:
 - i) мерки, целящи да гарантират, че рибната търговия оказва подкрепа на опазването на околната среда и защита срещу изчерпване на запасите, както и към поддържането на биоразнообразието и предпазливото въвеждане на екзотични видове за целите на аквакултурите, например чрез предпазливо въвеждане на екзотични видове единствено в

управлявани/затворени пространства след консултации с всички заинтересовани съседни държави;

- ж) социално-икономически мерки и мерки за намаляване на бедността чрез:
- i) насърчаване на лицата, занимаващи се с риболов, преработка и търговия с риба в малък и среден мащаб, чрез изграждане на капацитета на държавите партньори от ИАО за участие в търговията с ЕС;
 - ii) участие на маргиналните групи в рибната промишленост, например чрез насърчаване на равенството между половете в рибарството, и по-специално чрез развиване на капацитета на жените, занимаващи се с търговия, които са ангажирани в областта на рибарството или възнамеряват да се ангажират в нея. В този процес ще трябва да се включват и други групи в неравностойно положение, които разполагат с потенциал за ангажиране с рибарство с цел устойчиво социално-икономическо развитие.

ДЯЛ V: ВОДНИ РЕСУРСИ И ОКОЛНА СРЕДА

ЧЛЕН 90

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва природните ресурси, по-специално водните ресурси, околната среда и биоразнообразието.
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
 - а) засилване на връзките между търговията и околната среда;
 - б) оказване на подкрепа за прилагането на международни споразумения, спогодби и договори в областта на околната среда;
 - в) осигуряване на баланс между управлението на околната среда и намаляването на бедността;
 - г) опазване на околната среда и подобряване на опазването на биоразнообразието и генетичните ресурси;
 - д) насърчаване на справедливо и устойчиво използване на природните ресурси;
 - е) улесняване и насърчаване на устойчивото използване на споделените ресурси;
 - ж) насърчаване на участието на публичния и частния сектор в управлението на природните ресурси.

ЧЛЕН 91

Водни ресурси

1. Сътрудничеството по отношение на водните ресурси включва следните области: напояване, водноелектрическа енергия, вододобив и водоснабдяване и защита на водосборните басейни.
2. Целите на сътрудничеството в тази област са:

- а) развиване на устойчиво използване и управление на водните ресурси в държавите партньори от ИАО, така че да се подобри поминъкът на населението на държавите партньори от ИАО;
 - б) насърчаване на регионалното сътрудничество за устойчиво оползотворяване на трансграничните водни ресурси;
 - в) развитие на водоснабдителна инфраструктура за производствени цели.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
- а) развитие на водоснабдителна инфраструктура в региона;
 - б) разработване на съответните правни и регулаторни рамки;
 - в) интегрирано управление на водните ресурси;
 - г) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на стандартите за услуги, управлението на водните ресурси и институционалните структури;
 - д) създаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
 - е) насърчаване на развитието, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност, иновациите, информационния обмен и мрежите;
 - ж) развитие на контрола върху замърсяването на водите, пречистване и опазване, третиране на отпадъчни води и канализация;
 - з) насърчаване на устойчиви схеми за напояване.

ЧЛЕН 92

Околна среда

1. Сътрудничеството в областта на околната среда включва защитата и устойчивото управление на околната среда, както и прилагането на свързани с търговията политики в областта на околната среда.
2. Целите на сътрудничеството в тази област са:
 - а) защита, възстановяване и опазване на околната среда и биоразнообразието (флора, фауна и микробни генетични ресурси, включително техните екосистеми);
 - б) развитие на промишленост в държавите партньори от ИАО, която използва екологосъобразни технологии;
 - в) насърчаване на развитието, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност, иновациите и информационния обмен.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
 - а) прилагане на международни споразумения, спогодби и договори в областта на околната среда;

- б) укрепване и насърчаване на справедливо и устойчиво използване, опазване и управление на околната среда и биоразнообразието, включително ресурсите на горското стопанство и дивите природни ресурси;
- в) укрепване на институционалните и правните рамки и капацитета за разработване, въвеждане, прилагане и налагане спазването на закони и подзаконови нормативни актове, стандарти и политики в областта на околната среда;
- г) създаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- д) предотвратяване и ограничаване на последиците от природни бедствия и загубата на биоразнообразие;
- е) насърчаване на развитието и адаптирането, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност и иновациите;
- ж) защита и управление на крайбрежните и морските ресурси, както и на местните и дивите местни биологични и генетични ресурси;
- з) развитие на алтернативни дейности и средства за препитание, които не вредят на околната среда;
- и) производство и улесняване на търговията със стоки и услуги, за които екомаркировката е от значение;
- й) информационен обмен и създаване на мрежи за продукти и свързаните с тях изисквания по отношение на производствения процес, транспорта, предлагането на пазара и маркировката;
- к) развитие на инфраструктурни обекти за продукти, които не вредят на околната среда;
- л) включване на местните общности в управлението на биоразнообразието, ресурсите на горското стопанство и дивите природни ресурси;
- м) развитие на управлението на отпадъците и изхвърлянето на промишлени и токсични отпадъци;
- н) насърчаване на участието на заинтересованите страни в международния диалог по въпросите на околната среда.

ДЯЛ VI: САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 93

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва подкрепа и изграждане на капацитет в областта на хармонизацията, определянето на зони и вътрешното разделение, оценката на съответствието, информационния обмен и прозрачността на условията за търговия.
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са да се:
 - а) улеснява междурегионалната и вътрешнорегионалната търговия на страните, като същевременно се опазва здравето или живота на хората,

животните и растенията в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ;

- б) разглеждат проблемите, произтичащи от СФМ, по съгласувани приоритетни сектори и продукти, като се обърне дължимото внимание на регионалната интеграция;
- в) въведат процедури и начини за улесняване на сътрудничеството по санитарни и фитосанитарни въпроси;
- г) осигури прозрачност по отношение на СФМ, приложими за търговията между и в рамките на страните;
- д) насърчава вътрешнорегионалната хармонизация на мерките с международните стандарти в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ и развитието на подходящи политики, законодателни, регулаторни и институционални рамки в държавите партньори от ИАО;
- е) засили ефективното участие на държавите партньори от ИАО в Комисията по Кодекс алиментариус, Световната организация за здравеопазване на животните (ОИЕ) и Международната конвенция по растителна защита (IPPC);
- ж) насърчават консултациите и обменът на информация между институциите и лабораториите на ИАО и на ЕС;
- з) улеснява изграждането на капацитет за създаване и прилагане на регионални и национални стандарти в съответствие с международните изисквания, за да се улесни регионалната интеграция;
- и) изгражда и укрепва капацитетът на държавите партньори от ИАО за изпълнение и наблюдение на СФМ в съответствие с настоящия член; както и
- й) насърчава трансферът на технологии.

3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) подкрепа на държавите партньори от ИАО за спазване на СФМ, включително за разработването на подходящи регулаторни рамки и политики по въпроси, свързани с работата на съответните международни органи по стандартизация, обучения, информационни мероприятия, изграждане на капацитет и техническа помощ;
- б) подкрепа за хармонизирането на СФМ в държавите партньори от ИАО и за създаването на национални координационни комитети по СФМ, както и насърчаване на капацитета на публичния и частния сектор за санитарен контрол. Приоритетните области включват разработване и прилагане на програма за осигуряване на качеството, обучения, информационни мероприятия, както и изграждането, подобряването, модернизацията и акредитирането на лаборатории;
- в) подкрепа по въпроси, свързани с работата на съответните международни органи по стандартизация. Това сътрудничество може да включва обучения, информационни мероприятия, изграждане на капацитет и техническа помощ;

- г) подкрепа в областта на рибарството с цел разработване на хармонизирани регионални правила, законодателство и стандарти за рибни продукти, за да се насърчава търговията между страните и в региона на ИАО;
- д) подкрепа с цел насърчаване на сътрудничеството между институциите, отговарящи за СФМ в държавите партньори от ИАО, и съответните институции, отговарящи за СФМ в ЕС;
- е) подкрепа за прилагането на Споразумението за СФМ, и по-специално за укрепването на компетентните органи, звената за уведомяване и информационните центрове на държавите партньори от ИАО;
- ж) подкрепа за споделянето и обмяна на информация.

ЧЛЕН 94

Хармонизация

1. Страните се стремят да постигнат хармонизация на съответните си правила и процедури при приемането на техните СФМ, включително процедурите за инспекция, изпитване и сертифициране в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
2. Държавите партньори от ИАО с подкрепата на ЕС разработват програма и график за хармонизирането на своите санитарни и фитосанитарни стандарти.
3. Комитетът на висшите служители разработва по целесъобразност методи за подпомагане и наблюдение на този процес на хармонизация в рамките на регионите.

ЧЛЕН 95

Определяне на зони и вътрешно разделение

Страните признават за всеки отделен случай определени райони, които са свободни от вредители или болести, или райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести като потенциални източници на растителни и животински продукти, като вземат предвид разпоредбите на член 6 от Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 96

Специално и диференцирано третиране и техническа помощ

1. ЕС се съгласява да предоставя техническа помощ и специално и диференцирано третиране в съответствие с членове 9 и 10 от Споразумението на СТО за СФМ.
2. Страните си сътрудничат за разглеждане на специалните потребности на държавите партньори от ИАО, произтичащи от прилагането на разпоредбите на настоящия дял.
3. Страните се споразумяват, че посочените по-долу области са приоритети за предоставянето на техническа помощ:
 - а) изграждането на технически капацитет в публичния и частния сектор на държавите партньори от ИАО, за да се направи възможно осъществяването на санитарен и фитосанитарен контрол, включително

- обучение и информационни мероприятия във връзка с инспектиране, сертифициране, надзор и контрол;
- б) укрепването на техническия капацитет за прилагане и надзор на СФМ, включително насърчаване на по-широка употреба на международните стандарти;
 - в) развиването на капацитета за анализ на риска, хармонизация, съответствие, изпитване, сертифициране, наблюдение на остатъчните вещества, проследимост и акредитиране, включително и чрез модернизиране или подготвяне на лаборатории и друго оборудване, с цел да се помогне на държавите партньори от ИАО да отговорят на изискванията на международните стандарти;
 - г) подкрепата за участието на държавите партньори от ИАО в работата на съответните международни органи по стандартизация;
 - д) развитието на капацитета на държавите партньори от ИАО за ефективно участие в процеса по уведомяване.

ДЯЛ VII: ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 97

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва изготвянето, приемането и прилагането на техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценка на съответствието, определени в Споразумението на СТО за техническите пречки пред търговията (Споразумението на СТО за ТПТ).
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
 - а) постепенно премахване на техническите пречки пред търговията с цел да се улесни търговията между страните и в рамките на държавите партньори от ИАО;
 - б) засилване на регионалната интеграция между държавите партньори от ИАО чрез хармонизацията на стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценка на съответствието, прилагани в държавите партньори от ИАО, в съответствие със Споразумението на СТО за ТПТ;
 - в) насърчаване на по-засиленото използване на международните технически регламенти, стандарти и процедури за оценка на съответствието, включително специфични за отделни сектори мерки;
 - г) развиване на функционални връзки, съвместни предприятия и съвместни научноизследователски и развойни дейности между институциите за стандартизация, оценка на съответствието и регулиране на държавите партньори от ИАО и на ЕС;
 - д) подобряване на достъпа до пазара за продукти с произход от държавите партньори от ИАО посредством подобряване на безопасността, качеството и конкурентоспособността на техните продукти;
 - е) насърчаване на по-широкото използване на най-добрите международни практики за технически регламенти, международни стандарти и процедури за оценка на съответствието;

- ж) гарантиране, че изготвянето, приемането и прилагането на стандарти и технически регламенти е прозрачно и не създава ненужни пречки пред търговията между страните, в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО за ТПТ;
 - з) подкрепа за развитието на подходяща регулаторна рамка, политики и реформи в държавите партньори от ИАО, които да отговарят на международно приетите практики;
 - и) подпомагане на държавите партньори от ИАО при прилагането на Споразумението на СТО за ТПТ и при съобразяването със съответните изисквания относно техническите пречки пред търговията на техните търговски партньори в контекста на Споразумението на СТО за ТПТ.
3. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
- а) подкрепа за насърчаване на по-широкото използване на международни стандарти, технически регламенти и оценки на съответствието, включително специфични за отделни сектори мерки, на териториите на страните;
 - б) подкрепа за държавите партньори от ИАО за изграждане на капацитет в областите на стандартизацията, метрологията, акредитацията и процедурите за оценка на съответствието, включително подкрепа при модернизирането и подготвянето на лабораториите и съответните институции, както и при поръчките за съответното оборудване;
 - в) подкрепа за управление и осигуряване на качеството в избрани сектори от значение за държавите партньори от ИАО;
 - г) подкрепа на пълното участие на органите по стандартизация и на други технически регулаторни органи на държавите партньори от ИАО в международните органи по стандартизация, както и засилване на ролята на международните стандарти като основа за техническите регламенти;
 - д) подкрепа за усилията на органите за оценка на съответствието в държавите партньори от ИАО за получаване на международна акредитация;
 - е) развиване на функционалните връзки между съответните институции на страните за стандартизация, оценка на съответствието и сертифициране;
 - ж) подкрепа за постигането на общо разбиране относно добрите регулаторни практики, включително:
 - i) прозрачност при подготовката, приемането и прилагането на технически регламенти, стандарти и процедури за оценка на съответствието;
 - ii) необходимост и пропорционалност на регулаторните мерки и свързаните процедури за оценка на съответствието, които могат да включват използването на декларации за съответствие от доставчиците;
 - iii) използване на международни стандарти като основа за изготвяне на технически регламенти, освен когато такива международни

- стандарты ще са неефективно или неподходящо средство за изпълнението на набелязаните легитимни цели;
- iv) прилагане на техническите регламенти и изпълнение на дейностите по наблюдение на пазара; както и
 - v) установяване на механизми и методи за преглед на технически регламенти, стандарти и процедури за оценка на съответствието;
- з) определяне, приоритизиране и подкрепа за разработването на необходимата техническа инфраструктура и трансфер на технологии в областта на метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията, в подкрепа на техническите регламенти;
 - и) засилване на регулаторното, техническото и научното сътрудничество, *inter alia*, чрез обмен на информация, опит и данни, с оглед на подобряване на качеството и равнището на техните технически регламенти и на ефективното използване на регулаторните ресурси;
 - й) развиване на съвместимостта и сближаването на съответните технически регламенти, стандарти и процедури за оценка на съответствието;
 - к) популяризиране и насърчаване на двустранното сътрудничество между съответните организации на страните, които са отговорни за метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията;
 - л) насърчаване на сътрудничеството между страните и между държавите партньори от ИАО във връзка с работата на съответните международни институции, организации и форуми, занимаващи се с въпросите на ТПТ.

ДЯЛ VIII: МИТНИЦИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 98

Обхват и цели

1. Страните признават важната роля на сътрудничеството в областта на митниците и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия.
2. Страните се споразумяват да засилят сътрудничеството си, за да гарантират, че относимите законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните администрации постигат целта за насърчаване на улесняването на търговията.
3. Страните признават необходимостта от подходящ административен капацитет за постигането на тези цели. Те се съгласяват, че държавите партньори от ИАО ще се нуждаят от преходни периоди и изграждане на капацитет, за да прилагат безпроблемно разпоредбите на настоящия дял.
4. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
 - а) улесняване на търговията между страните;
 - б) насърчаване на хармонизацията на митническото законодателство и процедури на регионално равнище;

- в) предоставяне на подкрепа на държавите партньори от ИАО, за да се засили улесняването на търговията;
 - г) предоставяне на подкрепа на митническите администрации на държавите партньори от ИАО за прилагане на настоящото споразумение и други международни най-добри митнически практики;
 - д) засилване на сътрудничеството между митническите власти на страните и други свързани с тях гранични служби.
5. При спазване на разпоредбите на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
- а) обмен на информация относно митническото законодателство и процедури;
 - б) разработване на съвместни инициативи в договорени помежду им области;
 - в) подкрепа за:
 - i) модернизацията на митническите системи и процедури и намаляване на времето за митническо оформяне;
 - ii) опростяването и хармонизирането на митническите процедури и търговските формалности, включително на тези, свързани с вноса, износа и транзита;
 - iii) засилването на регионалните системи за транзит;
 - iv) подобряването на прозрачността в съответствие с член 134;
 - v) изграждането на капацитет, включително финансова и техническа помощ за държавите партньори от ИАО в тази област; както и
 - vi) други въпроси в областта на митниците, договорени между двете страни;
 - г) приемане, доколкото е възможно, на общи позиции в рамките на международни организации в областта на митниците и улесняването на търговията, като СТО, СМО, ООН и УНКТАД;
 - д) насърчаване на координацията между всички имащи отношение служби, както на вътрешната територия, така и извън нея.
6. Страните си предоставят административна взаимопомощ по митнически въпроси в съответствие с разпоредбите на протокол 1 относно правилата за произход, както следва:
- а) въвеждане на процедури и практики, които отразяват международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и улесняването на търговията, в това число правилата на СТО и инструментите и стандартите на СМО;
 - б) извършване на дейности, насочени към укрепване на хармонизацията на митническите стандарти и мерките за улесняване на търговията;
 - в) прилагане на съвременни митнически практики, в това число оценка на риска, обвързващи предписания, опростени процедури, контрол след освобождаването и методи за одит;

- г) автоматизиране на митническите и други търговски процедури, включително електронен обмен на митническа и търговска информация;
- д) обучение на митническите служители и други компетентни длъжностни лица от публичния и частния сектор по въпросите на митниците и улесняването на търговията; както и
- е) други области, които могат да бъдат определени от страните.

ДЯЛ IX: МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ НА СИП

ЧЛЕН 99

Обхват и цели

1. Страните признават, че премахването и/или същественото намаляване на митата съгласно предвиденото в настоящото споразумение ще бъде предизвикателство за държавите партньори от ИАО. Страните се споразумяват, че това специфично предизвикателство трябва да бъде преодоляно чрез създаването на компенсаторна рамка.
2. Страните също така признават, че прилагането на настоящото споразумение може да доведе до потенциални предизвикателства за икономиките на държавите партньори от ИАО, свързани, *inter alia*, със социалната и икономическата област и с околната среда. Страните се споразумяват, че тези предизвикателства следва да бъдат преодоляни чрез дейности за сътрудничество в областта на икономиката и развитието.
3. Сътрудничеството по настоящия дял цели преодоляване на действителни и потенциални предизвикателства, свързани с адаптирането и произтичащи от прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 100

Области на сътрудничество

1. По отношение на загубите на приходи, свързани с намаляването на митата, ЕС:
 - а) участва в засилен диалог относно мерките и реформите за данъчна корекция;
 - б) установява правила и ред за сътрудничество в подкрепа на данъчната реформа;
 - в) предоставя финансови ресурси за временно покриване на определените по взаимно съгласие загуби на държавни приходи, дължащи се на премахването или значителното намаляване на митата.
2. С цел да се гарантира, че икономиките на държавите партньори от ИАО се възползват напълно от настоящото споразумение, ЕС се съгласява да работи с държавите партньори от ИАО за предприемане на подходящи дейности за сътрудничество, които имат за цел:
 - а) подобряване на конкурентоспособността на производствените сектори в държавите партньори от ИАО;
 - б) подобряване на производствения и професионалния капацитет на работната сила в държавите партньори от ИАО, включително чрез

обучение на работниците, загубили работното си място при закриването на дружества, или чрез подпомагането на тези работници да придобият нови умения за нови дейности и др.;

- в) мерки за подкрепа за постигане на устойчива околна среда;
- г) изграждане на капацитет за укрепване на макроикономическата дисциплина;
- д) смекчаване на евентуалното въздействие върху продоволствената сигурност и сигурността на храните, развитието на селските райони, осигуряването на препитанието и доходите от износ в държавите партньори от ИАО;
- е) разглеждане на други възможни области на сътрудничество, свързани с предизвикателствата при прилагането на настоящото споразумение.

ДЯЛ X: МОБИЛИЗИРАНЕ НА РЕСУРСИ

ЧЛЕН 101

Принципи и цели

1. Като признават ангажимента на ЕС за подпомагане на прилагането на настоящото споразумение и собствените усилия на държавите партньори от ИАО за финансиране на техните нужди от развитие, страните се споразумяват да работят както съвместно, така и самостоятелно, за да мобилизират финансови ресурси за подпомагане на прилагането на настоящото споразумение, регионалната интеграция и стратегиите за развитие на държавите партньори от ИАО.
2. Целта на съвместното мобилизиране на ресурси е да се допълват, подкрепят и насърчават в духа на взаимозависимост усилията на държавите партньори от ИАО при търсенето на алтернативни източници на финансиране за подпомагане на регионалната интеграция и стратегиите за развитие, по-специално Модела за развитие по СИП, съдържащ се в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 102

Задължения

1. Държавите партньори от ИАО:
 - а) своевременно заделят ресурси от механизма си за финансиране при условията на предвидимост за подпомагане на регионалната интеграция и на свързаните със СИП стратегии за развитие и проекти, включени в Модела за развитие по СИП;
 - б) разработват своите стратегии за развитие при надлежно зачитане на правото на държавите партньори от ИАО да определят посоката и последователността на своите стратегии за развитие и приоритети;
 - в) създават фонд за СИП за насочване на свързаните със СИП средства;
 - г) включат приоритетите на Модела за развитие по СИП в регионалните и националните стратегии.

2. Държавите партньори от ИАО формулират правила и разпоредби за управлението на фонда, така че да се гарантира прозрачност, отчетност и разходна ефективност при използването на тези ресурси. Без да се засягат вноските на други партньори във фонда на ИАО по СИП, насочването на ресурсите на ЕС ще зависи от положителната оценка от страна на ЕС на оперативните процедури на фонда.
3. ЕС заделя своевременно ресурси при условията на предвидимост, като по-специално взема предвид ограниченията по отношение на предлагането на държавите партньори от ИАО, свързани с прилагането на настоящото споразумение, включително пропуските във финансирането, установени в Модела за развитие по СИП, чрез:
 - а) Европейския фонд за развитие (ЕФР) (национални и регионални инструменти);
 - б) бюджета на ЕС;
 - в) всеки друг инструмент, който ще се използва за въвеждането на официалната помощ за развитие (ОПР) на ЕС.В допълнение ЕС работи за своевременното мобилизиране на ресурси при условията на предвидимост от неговите държави членки.
4. Страните съвместно се ангажират да работят за мобилизиране на следните ресурси:
 - а) средства от други донори (многостранни и двустранни донори);
 - б) безвъзмездни помощи, концесионни заеми, публично-частни партньорства и специализирани инструменти;
 - в) други ресурси по ОПР, предоставени от партньорите за развитие.

ЧАСТ VI: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 103

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат по отношение на Съвета по СИП, Комитета на висшите служители, Консултативния комитет, както и по отношение на всички институции и комитети, които могат да бъдат създадени по силата на настоящото споразумение.
2. Целта на настоящата част е създаване на институции, които ще улеснят постигането на целите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 104

Съвет по СИП

1. При влизането в сила на настоящото споразумение се създава Съвет по СИП.
2. Съветът по СИП се състои от представители на страните на равнище министри.
3. Съветът по СИП приема свой процедурен правилник в рамките на шест (6) месеца от влизането в сила на настоящото споразумение.

4. Съветът по СИП се председателства съвместно от представител на всяка от страните в съответствие с разпоредбите, установени в процедурния му правилник.
5. Съветът по СИП провежда срещи редовно, най-малко веднъж на две (2) години, и извънредно, когато обстоятелствата го налагат и при съгласие на страните.
6. Съветът по СИП отговаря за:
 - а) действието и прилагането на настоящото споразумение и наблюдението на постигането на неговите цели;
 - б) проучването на всеки сериозен проблем, възникващ в рамките на настоящото споразумение, както и всеки друг въпрос от общ интерес, засягащ търговията между страните, без да се засягат правата, предоставени съгласно част VII; както и
 - в) проверката на предложения и препоръки на страните за преразглеждане и изменение на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 105

Правомощия на Съвета по СИП

1. Съветът по СИП има правомощия да взема решения и може да приема препоръки от Комитета на висшите служители в писмен вид по взаимно съгласие.
2. Взетите решения са задължителни за страните, които предприемат всички необходими мерки за изпълнението им в съответствие с техните съответни вътрешни правила.
3. Съветът по СИП изготвя и приема в срок от шест (6) месеца след влизането в сила на настоящото споразумение процедурните правила, необходими за създаването на арбитражния комитет.
4. За приемането на решения от Съвета по СИП по въпроси, по които държава партньор от ИАО действа самостоятелно, се изисква съгласието на съответната държава партньор от ИАО.

ЧЛЕН 106

Комитет на висшите служители

1. При влизането в сила на настоящото споразумение се създава Комитет на висшите служители.
2. Той се състои от постоянни секретари или главни секретари, в зависимост от случая, от държавите партньори от ИАО и представители на ЕС на равнище висши служители.
3. При спазване на всички указания, които могат да бъдат дадени от Съвета по СИП, Комитетът на висшите служители заседава най-малко веднъж годишно и може да провежда извънредни заседания, когато обстоятелствата го изискват, по всяко време, договорено от страните. Комитетът на висшите служители също така заседава преди заседанията на Съвета по СИП.

4. Комитетът на висшите служители се председателства съвместно от представител на всяка от страните.
5. Комитетът на висшите служители отговаря за:
 - а) подпомагането на Съвета по СИП при осъществяване на дейността му;
 - б) получаването и разглеждането на доклади от специализираните комитети, работните сесии, работните групи или други органи, създадени от Комитета съгласно член 107, параграф 1, и координирането на техните дейности, както и отправянето на препоръки за обсъждане от Съвета по СИП;
 - в) представянето на Съвета по СИП на доклади и препоръки относно прилагането на настоящото споразумение, било по своя собствена инициатива или по искане на Съвета по СИП, или по искане на някоя от страните;
 - г) в областта на търговията:
 - i) осъществяването на надзор и поемането на отговорност за изпълнението и правилното прилагане на разпоредбите на настоящото споразумение, както и разглеждането и препоръчването на области за сътрудничество в това отношение;
 - ii) предприемането на действия за избягване и уреждане на спорове, които могат да възникнат относно тълкуването или прилагането на споразумението, в съответствие с разпоредбите на дял I от част VII;
 - iii) подпомагането на Съвета по СИП при изпълнението на функциите му, включително изготвянето на препоръки за решения, които да бъдат взети от Съвета по СИП;
 - iv) наблюдаването на развитието на регионалната интеграция и на икономическите и търговските отношения между страните;
 - v) наблюдаването и оценката на въздействието на прилагането на настоящото споразумение върху устойчивото развитие на страните;
 - vi) обсъждането и предприемането на действия, които могат да улеснят търговията, инвестициите и възможностите за бизнес между страните; както и
 - vii) обсъждането на всякакви въпроси, които се отнасят до настоящото споразумение, както и на всеки въпрос, който би могъл да повлияе на постигането на неговите цели;
 - д) в областта на развитието:
 - i) подпомагането на Съвета по СИП при осъществяването на функциите му във връзка с въпроси от областта на сътрудничеството за развитие, попадащи в обхвата на настоящото споразумение;
 - ii) наблюдаването на прилагането на разпоредбите за сътрудничество, предвидени в настоящото споразумение, и координирането на такива действия с трети страни донори;
 - iii) отправянето на препоръки относно сътрудничеството между страните в областта на търговията;

- iv) периодичното преразглеждане на определените в настоящото споразумение области за сътрудничество, както и отправянето на препоръки за включването на нови приоритети по целесъобразност; както и
- v) разглеждането и обсъждането на въпроси относно сътрудничеството в областта на регионалната интеграция и прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 107

Правомощия на Комитета на висшите служители

1. При изпълнението на функциите си Комитетът на висшите служители:
 - a) установява по целесъобразност специализирани комитети, работни сесии, работни групи или органи, занимаващи се с въпроси от неговата компетентност, като им дава указания и осъществява надзор над тях, и определя техния състав, задължения и процедурни правила, освен ако не е предвидено друго в настоящото споразумение;
 - б) взема решения или приема препоръки в случаите, когато това е предвидено в настоящото споразумение или когато такива изпълнителни правомощия са му били делегирани от Съвета по СИП, като в такива случаи Комитетът взема решения или отправя препоръки в съответствие с условията, установени в член 105; както и
 - в) разглежда всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, и предприема подходящи действия при изпълнението на функциите си.
2. За да упражнява функциите, предвидени в параграф 1, буква а), Комитетът провежда специални работни сесии.
3. Комитетът приема свой процедурен правилник в рамките на три (3) месеца от влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 108

Консултативен комитет по СИП

1. Създава се Консултативен комитет по СИП със задачата да оказва съдействие на Комитета на висшите служители за насърчаване на диалога и сътрудничеството между представителите на частния сектор, организациите на гражданското общество, включително на академичната общност, и социалните и икономическите партньори. Диалогът и сътрудничеството включват всички въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, които възникват в контекста на прилагането му.
2. Решение относно участието в Консултативния комитет по СИП се взема от Съвета по СИП по препоръки на Комитета на висшите служители с цел да се осигури широко представяне на всички заинтересовани страни.
3. Консултативният комитет по СИП осъществява дейността си въз основа на искане за консултация от страна на Комитета на висшите служители или по своя собствена инициатива и отправя препоръки към Комитета на висшите

служители. Представителите на страните присъстват на заседанията на Консултативния комитет по СИП.

4. Консултативният комитет по СИП приема свой процедурен правилник в рамките на три (3) месеца след създаването си със съгласието на Комитета на висшите служители.

ЧАСТ VII: ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 109

Обхват и цел

1. Настоящата част се прилага за всеки спор, свързан с тълкуването и прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение, освен ако не е предвидено друго.
2. Целта на настоящата част е предотвратяване и уреждане на спорове между страните, свързани с добросъвестното тълкуване и прилагане на настоящото споразумение, и постигане на решение по взаимно съгласие, когато това е възможно.

ДЯЛ I: ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 110

Консултации

1. Страните започват добросъвестни консултации и полагат усилия за разрешаване на всеки един спор относно тълкуването и прилагането на настоящото споразумение с цел постигане на решение по взаимно съгласие.
2. Едната страна може да поиска провеждане на консултации, като изпрати до другата страна писмено искане, с копие до Комитета на висшите служители, в което се посочват спорната мярка и разпоредбите от споразумението, с които смята, че мярката не е съобразена.
3. Освен ако страните не се споразумеят друго, консултациите се провеждат на територията на страната ответник и в рамките на двадесет (20) дни от датата на получаване на искането. Консултациите се считат за приключени след изтичане на шестдесет (60) дни от датата на получаване на искането от страната ответник, освен ако страните не се споразумеят да ги продължат. Цялата информация, разкрита по време на консултациите, остава поверителна.
4. Консултациите по спешни въпроси, включително тези, които са свързани с малотрайни или сезонни стоки, се провеждат веднага щом това е възможно на практика и във всеки случай в рамките на петнадесет (15) дни от датата на получаване на искането, и се считат за приключени след изтичане на тридесет (30) дни от датата на получаване на искането, освен ако страните не се споразумеят да продължат консултациите.
5. Ако страната, до която е отправено искането, не отговори на искането за консултации в рамките на десет (10) дни от датата на получаването му, или ако консултации не бъдат проведени в сроковете, предвидени съответно в параграф 3 или параграф 4 по-горе, или ако консултациите са приключили, без да се стигне до решение по взаимно съгласие, всяка от страните може да поиска уреждане на спора чрез арбитраж в съответствие с член 112.

6. Страните могат да се споразумеят за промяна на сроковете, посочени в параграфи от 3 — 5 по-горе, предвид сложността на случая или трудностите, с които се сблъсква някоя от тях.

ЧЛЕН 111

Медиация

1. Ако след консултациите страните не достигнат до решение по взаимно съгласие, те могат по взаимно съгласие да прибегнат до медиатор. Медиацията ще има за предмет същите въпроси, които са посочени в заявлението за провеждане на консултации, освен ако страните не се споразумеят друго.
2. Всяка от страните може да пристъпи към арбитраж по член 112, без да прибегва до медиация.
3. Ако страните не се споразумеят за избора на медиатор в рамките на петнадесет (15) дни след постигането на съгласие за подаване на искане за медиация, председателят на Комитета на висшите служители или негов представител определя медиатор чрез жребий сред посочените в списъка по член 125 лица, които не са граждани на никоя от страните. Изборът се прави в рамките на двадесет и пет (25) дни от датата на предаване на искането за медиация в присъствието на представител на всяка от страните. Медиаторът свиква среща със страните не по-късно от тридесет (30) дни след като бъде избран. Той получава становищата на всяка от страните не по-късно от петнадесет (15) дни преди срещата и обявява становището си не по-късно от четиридесет и пет (45) дни, след като бъде избран.
4. В своето становище медиаторът може да включи препоръка за начин на разрешаване на спора, който да е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение. Неговото становище не е обвързващо.
5. Страните могат да се споразумеят за промяна на сроковете, посочени в параграф 3. Медиаторът също може да реши да промени тези срокове, по искане на някоя от страните или по своя собствена инициатива, в зависимост от трудностите, с които се е сблъскала засегнатата страна, или от сложността на случая.
6. Процедурите по медиация, и по-специално обменената информация и позициите, заети от страните по време на тези процедури, остават поверителни.

ДЯЛ II: УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 112

Започване на арбитражна процедура

1. Когато страните не успеят да решат спора чрез прибегване до консултации съгласно предвиденото в член 110, страната жалбоподател може да поиска започване на процедура за сформирание на арбитражен комитет, който се съставя в съответствие с член 113.
2. Искането за сформирание на арбитражен комитет се отправя в писмен вид до страната ответник и до Комитета на висшите служители. Страната жалбоподател посочва в искането конкретните спорни мерки и ясно обяснява как тези мерки нарушават разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 113

Сформиране на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет се състои от трима арбитра.
2. В срок от десет (10) дни от датата на подаване до Комитета на висшите служители на искането за съставяне на арбитражен комитет, страните провеждат консултации, за да постигнат съгласие относно състава на арбитражния комитет.
3. В случай че страните не могат да се споразумеят за състава му в срока, посочен в параграф 2, всяка от страните избира един арбитър от списъка с арбитра, съставен съгласно член 125, в рамките на пет (5) дни. Ако някоя от страните не посочи свой арбитър, по искане на другата страна този арбитър се избира чрез жребий от председателя на Комитета на висшите служители или от упълномощено от председателя лице от подписъка на тази страна, съставен съгласно член 125.
4. Освен ако страните постигнат съгласие относно председателя на арбитражния комитет в срока, установен в параграф 2, двамата арбитра на свой ред посочват трети арбитър като председател на арбитражния комитет от списъка, съставен съгласно член 125, в рамките на пет (5) дни от назначаването им и уведомяват Комитета на висшите служители за избора си. В случай че не бъде избран председател на арбитражния комитет, всяка страна може да поиска от председателя на Комитета на висшите служители или от упълномощено от председателя лице да избере чрез жребий председателя на арбитражния комитет от подписъка с председатели, съдържащ се в списъка, съставен съгласно член 125, в рамките на пет (5) дни.
5. Датата на съставяне на арбитражния комитет е датата, на която тримата арбитра са избрани и са изразили своето съгласие съгласно процедурния правилник.

ЧЛЕН 114

Междинен доклад на комитета

1. Арбитражният комитет представя на страните междинен доклад, съдържащ както описателна част, така и неговите констатации и заключения, като правило не по-късно от деветдесет (90) дни от датата на сформирането си. Когато се счита, че този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет трябва да уведоми писмено страните и Комитета на висшите служители, като посочи причините за закъснението и датата, на която комитетът предвижда да представи своя междинен доклад. При никакви обстоятелства междинният доклад не трябва да бъде представян по-късно от сто и двадесет (120) дни след датата на сформиране на арбитражния комитет. Всяка от страните може, в рамките на петнадесет (15) дни от предаването на междинния доклад от страна на арбитражния комитет, да му предостави в писмен вид забележките си по конкретни аспекти на междинния доклад.
2. При спешни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се или сезонни стоки, арбитражният комитет полага максимални усилия, за да представи своя междинен доклад в срок от тридесет (30) дни, и във всеки случай не по-късно от четиридесет и пет (45) дни от датата на сформирането

си. В срок от седем (7) дни от представянето на междинния доклад всяка от страните може да подаде писмено искане до арбитражния комитет за преразглеждане на конкретни аспекти от междинния доклад.

3. След като разгледа всички писмени коментари на страните, свързани с междинния доклад, арбитражният комитет може да измени своя доклад и да проведе допълнителни проучвания, ако счита това за целесъобразно. В окончателното решение на арбитражния комитет се обсъждат в достатъчна степен доводите, представени на етапа на междинния преглед, и се дава ясен отговор на въпросите и становищата на страните.

ЧЛЕН 115

Решение на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет:
 - а) съобщава своето решение на страните и на Комитета на висшите служители в срок от сто и двадесет (120) дни от датата на сформирането си;
 - б) без да се засяга буква а) по-горе, ако този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет уведомява писмено страните и Комитета на висшите служители, като посочи причините за закъснението и датата, на която комитетът предвижда да представи своето решение. При никакви обстоятелства решението не трябва да бъде съобщено по-късно от сто и петдесет (150) дни от датата на сформиране на комитета.
2. При спешни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се и сезонни стоки, арбитражният комитет:
 - а) обявява своето решение в срок от шестдесет (60) дни от датата на сформирането си;
 - б) може да постанови предварително решение за това дали смята случая за спешен веднага, щом това е възможно на практика, и във всеки случай в рамките на седем (7) дни от своето сформиране.
3. Решението на арбитражния комитет включва препоръки за това как страната ответник би могла да се съобрази с разпоредбите на споразумението.
4. Независимо от разпоредбите на параграфи 6 — 10 относно разумния срок, страната ответник взема необходимите мерки за незабавното и добросъвестно изпълнение на решението на арбитражния комитет.
5. Ако не е възможно решението да бъде изпълнено незабавно, страните полагат усилия, за да договорят срока, в който да бъде изпълнено решението. В този случай страната ответник не по-късно от двадесет и един (21) дни след съобщаването на решението на арбитражния комитет на страните уведомява страната жалбоподател и Комитета на висшите служители за срока, който ще ѝ бъде необходим за изпълнение.
6. Ако между страните има несъгласие по отношение на разумния срок за изпълнение на решението на арбитражния комитет, в срок от четиринадесет (14) дни от уведомлението съгласно параграф 1 страната жалбоподател подава писмено искане до арбитражния комитет за определяне на продължителността на разумния срок. За това искане едновременно се уведомяват другата страна и

Комитетът на висшите служители. Арбитражният комитет уведомява за своето решение страните и Комитета на висшите служители в рамките на двадесет и един (21) дни от отправянето на искането.

7. В случай на невъзможност първоначално съставеният арбитражен комитет или някои от неговите членове да бъдат свикани отново, се прилагат процедурите, определени в член 113. Срокът за съобщаване на решението е тридесет и пет (35) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 6.
8. При определянето на продължителността на разумния срок арбитражният комитет взема предвид времето, от което по принцип би имала нужда страната ответник, за да приеме законодателни или административни мерки, сходни на тези, считани от нея за необходими за привеждането в съответствие, и по-специално комитетът взема предвид трудностите, които държавите партньори от ИАО могат да срещат поради липса на необходимия капацитет.
9. Разумният срок може да бъде удължен по споразумение между страните.

ЧЛЕН 116

Преглед на мярка, предприета в изпълнение на решението на арбитражния комитет

1. Преди изтичането на разумния срок страната ответник уведомява страната жалбоподател и Комитета на висшите служители за мерките, които е предприела за изпълнение на решението на арбитражния комитет.
2. Когато при изтичане на разумния срок страната ответник не е спазила параграф 1 по-горе, страната жалбоподател може да предприеме подходящи мерки в съответствие с член 118, параграф 2, след като уведоми другата страна и Комитета на висшите служители за това.
3. Когато е налице несъгласие между страните по отношение на това дали страната ответник се е съобразила с разпоредбите на настоящото споразумение, всяка страна може да отправи писмено искане до арбитражния комитет да се произнесе по въпроса. В това искане се посочва конкретната спорна мярка и се обяснява ясно причината, поради която тази мярка е несъвместима или съвместима с разпоредбите на споразумението и с решението на арбитражния комитет.
4. Арбитражният комитет се стреми да обяви своето решение в срок от четиридесет и пет (45) дни от датата на подаване на посоченото по-горе искане. При спешни случаи, включително тези, които са свързани с малотрайни и сезонни стоки, арбитражният комитет оповестява решението си в срок от тридесет (30) дни от датата на отправяне на искането.
5. В случай на невъзможност първоначално съставеният арбитражен комитет или някои от неговите членове да бъдат свикани отново в рамките на петнадесет (15) дни, се прилагат процедурите, определени в член 113. В тези случаи срокът за съобщаване на решението е осемдесет (80) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 3 по-горе.

ЧЛЕН 117

Временни мерки в случай на неизпълнение

1. Ако страната ответник не съобщи мярката, която е предприела, за да изпълни решението на арбитражния комитет, преди изтичането на разумния срок или ако арбитражният комитет постанови, че мярката, съобщена съгласно член 116, параграф 1, е несъвместима със задълженията на страната ответник по смисъла на разпоредбите на настоящото споразумение, страната жалбоподател има право, след като уведоми другата страна, да приеме подходящи мерки.
2. При приемането на тези мерки страната жалбоподател се стреми да избере мерки, които засягат във възможно най-малка степен постигането на целите на настоящото споразумение, и взема предвид отражението им върху икономиката на страната ответник. Освен това, когато ЕС получава право да приеме подобни мерки, той подбира мерки, конкретно насочени към изпълнение от страна на държавите партньори от ИАО, за чиито мерки се смята, че са несъвместими с настоящото споразумение.
3. Във всеки момент след изтичането на разумния срок страната жалбоподател може да поиска от страната ответник да представи предложение за временна компенсация и страната ответник следва да представи такова предложение.
4. Компенсацията или ответните мерки имат временен характер и се прилагат само докато мярката, за която е установено, че нарушава разпоредбите на настоящото споразумение, не бъде оттеглена или изменена, така че да бъде в съответствие с тези разпоредби, или докато страните не постигнат съгласие за уреждане на спора.

ЧЛЕН 118

Преглед на мерките за привеждане в съответствие, последвали приемането на подходящи мерки

1. Страната ответник уведомява другата страна и Комитета на висшите служители за всички мерки, които е предприела, за да се съобрази с решението на арбитражния комитет, и за искането си за прекратяване на прилагането на подходящите мерки от страната жалбоподател.
2. Ако страните не постигнат съгласие относно съвместимостта на мерките, за които е направено уведомление, с разпоредбите на настоящото споразумение в рамките на тридесет (30) дни от датата на представяне на уведомлението, страната жалбоподател се обръща с писмено искане до арбитражния комитет да се произнесе по въпроса. За това искане се уведомяват другата страна и Комитетът на висшите служители. Арбитражният комитет уведомява за своето решение страните и Комитета на висшите служители в рамките на четиридесет и пет (45) дни от отправянето на искането.
3. Ако арбитражният комитет постанови, че дадени мерки, предприети с оглед привеждане в съответствие, не са съобразени с разпоредбите на настоящото споразумение, той решава дали страната жалбоподател може да продължи да прилага подходящи мерки. Ако арбитражният комитет постанови, че дадени мерки, предприети с оглед привеждане в съответствие, са съобразени с разпоредбите на настоящото споразумение, прилагането на подходящи мерки се прекратява незабавно след постановяването на решението.
4. В случай че първоначалният арбитражен комитет или някои от неговите членове не могат да бъдат свикани отново, се прилагат процедурите, посочени

в член 113. Срокът за съобщаване на решението е шестдесет (60) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 2 по-горе.

ДЯЛ III: ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 119

Решение по взаимно съгласие

Страните могат да стигнат до решение по взаимно съгласие на спор по смисъла на настоящата част във всеки един момент и уведомяват Комитета на висшите служители за всяко такова решение. Ако за решението се изисква одобрение съгласно приложимите вътрешни процедури на някоя от страните, това изискване се посочва в уведомлението, а процедурата се спира. Ако не се изисква такова одобрение или ако е налице уведомление за завършването на такива вътрешни процедури, процедурата се прекратява.

ЧЛЕН 120

Процедурен правилник

Процедурите за уреждане на спорове се уреждат от процедурния правилник, който се приема от Съвета по СИП в рамките на шест (6) месеца след влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 121

Информация и технически консултации

По искане на някоя от страните или по собствена инициатива арбитражният комитет може да получи информация от всякакви източници, включително от страните по спора, ако сметне това за необходимо за арбитражната процедура. Арбитражният комитет е също така оправомощен да получи становището на експерти, ако сметне това за необходимо. Заинтересовани физически или юридически лица, които са установени в страните, и други трети страни имат право да представят на арбитражния комитет становища *amicus curiae* в съответствие с процедурния правилник. Всяка информация, получена по този начин, трябва да бъде разкрита на страните, които могат да представят коментари.

ЧЛЕН 122

Език на становищата

1. Писмените и устните становища на страните се правят на някой от официалните езици на страните.
2. Страните полагат усилие да се договорят за общ работен език за всяко едно конкретно производство по смисъла на настоящата част. При невъзможност на страните да се договорят за общ работен език, всяка страна прави необходимите постъпки и поема разходите по превода на писмените си становища и по устния превод на изслушванията на езика, избран от страната ответник, освен ако този език е официален език на посочената страна³.

³

За целите на настоящия член официалните езици са тези, посочени в член 146.

ЧЛЕН 123

Правила на тълкуване

1. Арбитражните комитети тълкуват разпоредбите на настоящото споразумение в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително правилата, установени във Виенската конвенция за правото на договорите.
2. Тълкуването и решенията на арбитражния комитет не могат да увеличават или намаляват правата и задълженията, предвидени в разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 124

Производство за постановяване на решения на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет полага всички усилия за вземане на решения с консенсус. Ако не може да се вземе решение с консенсус, спорният въпрос се решава чрез гласуване с мнозинство.
2. Всяко решение на арбитражния комитет съдържа фактическите констатации, приложимостта на съответните разпоредби на настоящото споразумение и обосновката на направените констатации, препоръки и заключения. Комитетът на висшите служители оповестява публично решенията на арбитражния комитет.
3. Решението на арбитражния комитет е окончателно и задължително за страните.

ЧЛЕН 125

Списък на арбитрарите

1. До шест (6) месеца след влизането в сила на настоящото споразумение Комитетът на висшите служители съставя списък с поне петнадесет (15) лица, които желаят и са способни да изпълняват функцията на арбитрари. Списъкът съдържа три под подписа: по един под подписа на лица, които да изпълняват функцията на арбитрари, за всяка от страните; и един под подписа на лица, които не са граждани на никоя от страните и които да изпълняват функцията на председател на арбитражния комитет. Всеки под подписа съдържа най-малко пет (5) лица. Комитетът на висшите служители следи за това списъкът да се поддържа винаги на това равнище в съответствие с процедурния правилник.
2. В случай че някой от посочените под подписа не бъде съставен или не съдържа достатъчен брой имена на лица към момента на уведомление, направено в съответствие с член 113, параграф 2, имената на арбитрарите се теглят чрез жребий измежду лицата, които официално са предложени за съответния под подписа от едната или и от двете страни. Ако само едната страна е предложила имена, тримата арбитрари се избират чрез жребий измежду посочените имена.
3. В случай че не е бил съставен списък с арбитрари по силата на параграф 1 по-горе, или не са предложени имена на арбитрари съгласно параграф 2, страната, която започва процедурата по арбитраж, следва да поиска от генералния секретар на Постоянния арбитражен съд да упражнява функциите на орган по назначаването.

4. Арбитрите имат специализирани познания по право и международна търговия, както и професионален опит в тези области. Те са независими, изпълняват функциите си в качеството си на частни лица, не приемат указания от организация или правителство, нито пък са свързани с правителството на някоя от страните, и спазват Кодекса на поведение, приложен към процедурния правилник, който се приема от Съвета по СИП в рамките на шест (6) месеца след влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 126

Обвързаност с уреждането на спорове в рамките на СТО

1. Арбитражните комитети, създадени съгласно настоящото споразумение, не решават спорове относно правата и задълженията на която и да било от страните съгласно споразуменията в рамките на СТО.
2. Прибягването до разпоредбите за уреждане на спорове по настоящото споразумение не засяга действия, предприети в рамките на СТО, включително действия по уреждане на спорове. Въпреки това когато една от страните е започнала процедура за уреждане на спор по отношение на определена мярка съгласно настоящия дял или съгласно Споразумението за СТО, тя не може да започне процедура за уреждане на спор относно същата мярка пред другата юрисдикция, докато не приключи първата процедура. В допълнение никоя страна не може да търси компенсация за нарушаване на задължение, което е едно и също по споразумението и по Споразумението за СТО и пред двете юрисдикции. В такъв случай, след започването на процедура за уреждане на спор страната не търси компенсация за нарушаването на същото задължение по другото споразумение пред другата юрисдикция, освен ако избраната юрисдикция по процедурни причини или причини, свързани с подсъдността, не е могла да направи констатации по искането за компенсация във връзка с това задължение.
3. По отношение на определена мярка едната от страните може да започне процедура за уреждане на спорове по силата на настоящата част или по силата на Споразумението за СТО:
 - а) процедурата за уреждане на спорове съгласно настоящата част се счита за започната при искане на една от страните за сформирание на арбитражен комитет съгласно член 112, и се счита за приключила, когато арбитражният комитет уведоми съгласно член 115 страните и Комитета на висшите служители за своето решение или когато бъде постигнато решение по взаимно съгласие по смисъла на член 119;
 - б) процедурата за уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО се смята за започната, когато една от страните поиска създаването на комитет съгласно член 6 от Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове на СТО (ДППУС), и се счита за приключила, когато органът за уреждане на спорове одобри доклада на комитета и доклада на апелативния орган, в зависимост от случая, съгласно член 16 и член 17, параграф 14 от ДППУС.
4. Настоящото споразумение не възпрепятства страните да прилагат преустановяване на изпълнението на задължения, разрешено от Органа за уреждане на спорове на СТО. Споразумението за СТО не може да

възпрепятства страните да преустановяват изпълнението на задължения по силата на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 127

Срокове

1. Всички срокове, посочени в настоящата част, включително сроковете, в които арбитражните комитети трябва да съобщят решенията си, се изчисляват в календарни дни от деня след действието или факта, за които се отнасят.
2. Всеки срок, посочен в настоящата част, може да бъде удължен по взаимно съгласие на страните.

ЧАСТ VIII: ОБЩИ ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 128

Клауза за общи изключения

При условие че се спазва изискването подобни мерки да не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, в които съществуват сходни условия, или средство за прикрито ограничаване на международната търговия, никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува по начин, който възпрепятства приемането или прилагането от ЕС или от държавите партньори от ИАО, на мерки, които:

- а) са необходими за защита на обществената сигурност и морал или за поддържане на обществения ред;
- б) необходими за опазване живота или здравето на хората, животните или растенията;
- в) се отнасят до вноса или износа на злато или сребро;
- г) са необходими, за да се гарантира спазването на законови или подзаконови разпоредби, които са в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, включително и такива, които се отнасят до прилагане на митнически процедури, упражняването на монопол по член II, параграф 4 и член XVII от ГАТТ, закрила на патенти, търговски марки и авторски права и предотвратяване на измамни практики;
- д) се отнасят до продукти от труд, полаган в места за лишаване от свобода;
- е) са наложени за опазване на националните богатства с художествена, историческа или археологическа стойност;
- ж) се отнасят до опазването на изчерпаемите природни ресурси, ако такива мерки влязат в сила заедно с ограничения по отношение на местното производство или потребление;
- з) са предприети в изпълнение на задължения по някое междуправителствено споразумение относно стоки, отговарящо на критериите, които са били представени на договарящите страни по ГАТТ и по които те не са изказали

неодобрение, или когато самото споразумение е представено и по него не е изказано неодобрение по този начин⁴.

- и) включват ограничения на износа на местни материали, необходими за гарантиране на съществените количества на такива материали за местната преработвателна промишленост през периоди, когато местната цена на такива материали се задържа на по-ниски нива от световната цена като част от правителствен план за стабилизация. Такива мерки обаче не трябва да водят до увеличаване на износа на или на защитата, предоставена на такава местна промишленост, и не трябва да се отклоняват от разпоредбите на настоящото споразумение относно недискриминацията;
- й) са от основно значение за придобиването или търговското разпространение на продукти, по отношение на които съществува недостиг като цяло или на местно равнище, при условие че такива мерки са в съответствие с принципа, че ЕС и държавите партньори от ИАО имат право да получат справедлив дял от международните доставки на такива продукти и че мерки, които не са в съответствие с другите разпоредби на настоящото споразумение, се прекратяват веднага щом отпаднат условията, довели до тяхното прилагане.

ЧЛЕН 129

Изключения във връзка със сигурността

1. Някоя от разпоредбите в настоящото споразумение не се тълкува:
 - а) като изискваща от ЕС или от държавите партньори от ИАО да предоставят информация, разкриването на която те смятат за противоречащо на техни основни интереси в областта на сигурността; или
 - б) като възпрепятстваща ЕС или държавите партньори от ИАО да предприемат действия, които смятат за необходими за защитата на техни основни интереси в областта на сигурността:
 - i) във връзка с ядрени материали или материали, от които те се получават;
 - ii) във връзка с трафик на оръжие, муниции и военна техника и подобен трафик с други стоки и материали, когато се провежда пряко или косвено за целите на снабдяване на военен обект;
 - iii) във връзка с възлагането на държавна поръчка, която е абсолютно необходима за целите на националната сигурност или отбрана;
 - iv) предприети по време на война или друга спешна ситуация в международните отношения; или
 - в) като възпрепятстваща ЕС или държавите партньори от ИАО да предприемат действия в изпълнение на своите задължения по Хартата на ООН във връзка с поддържането на международния мир и сигурност.

⁴ Изключението, предвидено в настоящата буква, обхваща всяко споразумение относно стоки, което отговаря на принципите, одобрени от Икономическия и социалния съвет в неговата резолюция 30 (IV) от 28 март 1947 г.;

2. Комитетът на висшите служители се информира във възможно най-голяма степен за мерките, предприети по силата на параграф 1, букви б) и в) по-горе, както и за тяхното прекратяване.

ЧЛЕН 130

Данъчно облагане

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение или на което и да било споразумение, прието по силата на настоящото, не се тълкува като възпрепятстваща която и да било от страните при прилагането на съответните разпоредби на данъчното ѝ законодателство да прави разграничение между данъкоплатци, които не се намират в еднакво положение, а именно с оглед на мястото им на пребиваване или с оглед на мястото, където е инвестиран капиталът им.
2. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение или на което и да било споразумение, прието по силата на настоящото, не се тълкува като възпрепятстваща приемането или прилагането на каквато и да било мярка, целяща да предотврати избягването на данъчно облагане или укриването на данъци, в съответствие с данъчните разпоредби на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане или с други данъчни споразумения или с местното данъчно законодателство.
3. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не засяга правата и задълженията на страните, предвидени в която и да било данъчна спогодба. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и такава спогодба, последната има предимство по отношение на несъответствието.

ЧАСТ IX: ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 131

Затруднения по платежния баланс

1. Когато някоя от страните изпитва сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, или е изправена пред заплаха от настъпването на такива, тя може да приеме или да запази ограничителни мерки по отношение на търговията със стоки.
2. Страните полагат усилия за избягване на прилагането на ограничителните мерки, посочени в параграф 1.
3. Всяка приета или запазена съгласно настоящия член ограничителна мярка е недискриминационна и с ограничен срок на действие, и не надхвърля необходимото за справяне със ситуацията, свързана с платежния баланс и с външната финансова позиция. Такива мерки са в съответствие с условията, установени в споразуменията в рамките на СТО, и с Учредителния договор на Международния валутен фонд (МВФ), в зависимост от случая.
4. Когато някоя от страните е поддържала или приела ограничителни мерки или някакви изменения на такива мерки, тя своевременно уведомява другата страна и Съвета по СИП за тях и представя във възможно най-кратки срокове график за тяхното премахване.

5. В рамките на Съвета за СИП своевременно се провеждат консултации и в хода на тези консултации се оценяват ситуацията с платежния баланс на съответната страна, както и приетите или поддържани ограничения съгласно този член, като се вземат предвид, *inter alia*, фактори като:
 - а) естеството и степента на затрудненията по платежния баланс и външната финансова позиция;
 - б) външната икономическа и търговска конюнктура;
 - в) други възможни корективни мерки.
6. При консултациите се обръща внимание на съответствието на всякакви ограничителни мерки с параграфи 3 и 4. Всички констатации за статистически и други факти, представени от Международния валутен фонд, отнасящи се до валутен обмен, парични резерви и платежен баланс, се приемат, и заключенията се основават на оценката на Фонда за платежния баланс и външната финансова позиция на съответната страна, която приема или поддържа мярката.

ЧЛЕН 132

Дефиниране на страните и изпълнение на задълженията

1. Договарящи страни по настоящото споразумение са договарящите страни по Договора за създаване на Източноафриканската общност, наричани по-долу „държавите партньори от ИАО“, от една страна, и Европейският съюз или неговите държави членки, или Европейският съюз и неговите държави членки, в рамките на съответните им области на компетентност, произтичащи от Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, наричан по-долу „ЕС“, от друга страна.
2. За целите на настоящото споразумение понятието „страна“ се отнася, в зависимост от случая, до държавите партньори от ИАО, действащи колективно, или до ЕС. Понятието „страни“ се отнася до държавите партньори от ИАО, действащи колективно, и до ЕС.
3. Държавите партньори от ИАО могат да упълномощат един от своите представители да действа от тяхно име по всички въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, за които са се споразумели да действат колективно.
4. Страните приемат всички общи или специални мерки, необходими за изпълнение на задълженията им по настоящото споразумение, и гарантират, че съблюдават целите, предвидени в него.

ЧЛЕН 133

Звена за контакт

1. С цел улесняване на комуникацията, свързана с ефективното прилагане на настоящото споразумение, страните определят, при влизането в сила на настоящото споразумение, звена за контакт за обмен на информация. Определянето на звена за контакт за обмен на информация не засяга специфичното определяне на компетентни органи по конкретни разпоредби от настоящото споразумение.

2. По искане на звената за контакт за обмен на информация всяка страна посочва службата или служителя, отговаряща или отговарящ за всеки въпрос, свързан с прилагането на настоящото споразумение, и предоставя необходимото съдействие за улесняване на комуникацията със страната, която е отправила искането.
3. Всяка страна, в зависимост от случая, по искане на другата страна и в законово допустимата степен, предоставя информация и отговаря своевременно на всеки въпрос на другата страна във връзка с действащи или предложени мерки, които биха могли да засегнат търговията между страните.

ЧЛЕН 134

Прозрачност и поверителност

1. Всяка страна гарантира, че нейните закони, подзаконовни нормативни актове, процедури и административни актове с общо приложение, както и международните ангажименти, свързани с въпроси в сферата на търговията, обхванати от настоящото споразумение, се публикуват в кратки срокове или в кратки срокове стават обществено достъпни и се довеждат до знанието на другата страна.
2. Без да се засягат специфичните разпоредби относно прозрачността, предвидени в настоящото споразумение, информацията, посочена в настоящия член, се счита за предоставена, когато е била предоставена на Секретариата на Източноафриканската общност и на Европейската комисия или на СТО или когато е била оповестена на официалния, обществено достъпен и безплатен уебсайт на страните.
3. Настоящото споразумение по никакъв начин не изисква от която и да било страна да предоставя поверителна информация, чието разкриване би възпрепятствало правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществения интерес, или би накърнило законни търговски интереси на конкретни публични или частни предприятия, освен в степен, до която разкриването може да е необходимо в контекста на процедура за уреждане на спор по силата на част VII от настоящото споразумение. Когато подобно разкриване на информация е счетоно за необходимо от сформирани по силата на член 113 от част VII комитет, последният гарантира пълната защита на поверителността.

ЧЛЕН 135

Най-отдалечени региони на Европейския съюз

1. Като се има предвид географската близост на най-отдалечените региони на Европейския съюз с държавите партньори от ИАО и с цел заздравяване на икономическите и социалните връзки между въпросните региони и държавите партньори от ИАО, страните полагат усилия за улесняване на сътрудничеството във всички области, обхванати от настоящото споразумение, между най-отдалечените региони на ЕС и държавите партньори от ИАО.
2. Постигането на заявените в параграф 1 цели се осъществява, в рамките на възможното, и чрез насърчаване на съвместното участие на държавите партньори от ИАО и на най-отдалечените региони на ЕС в рамкови и

специфични програми на ЕС в обхванатите от настоящото споразумение области.

3. ЕС се стреми да осигурява координацията между различните финансови инструменти на политиките на ЕС за сближаване и развитие с цел насърчаване на сътрудничеството между държавите партньори от ИАО и най-отдалечените региони на ЕС в обхванатите от настоящото споразумение области.
4. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства ЕС да прилага съществуващите мерки, целящи да се коригира структурната социална и икономическа ситуация в неговите най-отдалечени региони съгласно член 349 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ЧЛЕН 136

Обвързаност с други споразумения

1. В случай на каквото и да било несъответствие между разпоредбите на настоящото споразумение и разпоредбите от част 3, дял II от Споразумението от Котону, разпоредбите на настоящото споразумение имат превес, с изключение на разпоредбите относно сътрудничеството за развитие, съдържащи се в част 3, дял II от Споразумението от Котону.
2. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като пречка за приемането от която и да било страна на всички подходящи мерки, които са в съответствие с настоящото споразумение и са предвидени в Споразумението от Котону.

ЧЛЕН 137

Обвързаност със споразуменията в рамките на СТО

Страните се споразумяват, че никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не ги задължава да действат по начин, несъвместим със задълженията им, поети в рамките на СТО.

ЧЛЕН 138

Уведомления

Уведомленията, които се изискват съгласно настоящото споразумение, се отправят в писмена форма и се изпращат на Секретариата на Източноафриканската общност или на Европейската комисия, в зависимост от случая.

ЧЛЕН 139

Влизане в сила

1. Настоящото споразумение се подписва и ратифицира или одобрява в съответствие с конституционните или вътрешните правила и процедури, приложими за съответните страни.
2. Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец, следващ месеца, през който всяка от страните е нотифицирала другата за завършването на посочените в параграф 1 процедури съгласно вътрешното право.

3. Уведомленията за влизане в сила се изпращат, в случая на държавите партньори от ИАО — до Генералния секретариат на Източноафриканската общност, а в случая на ЕС — до Генералния секретар на Съвета на Европейския съюз, които са съвместни депозитари на настоящото споразумение. Всеки депозитар уведомява другия депозитар за получаването на последния инструмент за ратификация, с който приключват вътрешните правни процедури, необходими за влизането в сила.
4. До влизането в сила на настоящото споразумение държавите партньори от ИАО и ЕС могат временно да прилагат разпоредбите на настоящото споразумение, които са от тяхната съответна компетентност. Това може да се осъществява чрез временно прилагане, когато това е възможно, или чрез ратифициране на споразумението.
5. Временното прилагане се нотифицира пред депозитарите. Споразумението започва да се прилага временно десет (10) дни след датата, на която страните са се уведомили взаимно за приключването на необходимите за целта вътрешни правни процедури.
6. Когато дадена разпоредба от настоящото споразумение се прилага в съответствие с параграф 4, всяко направено в такава разпоредба позоваване на датата на влизане в сила на настоящото споразумение се разбира като позоваване на датата, от която страните се споразумяват да прилагат посочената разпоредба в съответствие с параграф 4.
7. Независимо от параграф 4, държавите партньори от ИАО и ЕС могат едностранно да предприемат стъпки за прилагането на настоящото споразумение преди началото на временното прилагане, доколкото това е възможно.

ЧЛЕН 140

Денонсиране

1. Всяка страна по настоящото споразумение може да изпрати на другата страна писмено уведомление за намерението си да денонсира споразумението.
2. Денонсирането поражда действие една година след уведомлението.

ЧЛЕН 141

Териториално приложение

Настоящото споразумение се прилага, от една страна, на териториите, на които се прилага Договорът за Европейския съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, и, от друга страна, на териториите на държавите партньори от ИАО. Използването на понятието „територия“ в настоящото споразумение се разбира в този смисъл.

ЧЛЕН 142

Клауза за преразглеждане

1. Настоящото споразумение се преразглежда на всеки пет (5) години от датата на влизането му в сила.

2. Във връзка с прилагането на настоящото споразумение всяка страна може да прави предложения, целящи адаптирането на сътрудничеството в областта на търговията въз основа на придобития по време на прилагането на настоящото споразумение опит.
3. Независимо от разпоредбите на параграф 1, страните се споразумяват, че настоящото споразумение може да бъде преразгледано с оглед на изтичането на срока на действие на Споразумението от Котону.

ЧЛЕН 143

Клауза за изменение

1. Страните могат да се споразумеят в писмен вид да изменят настоящото споразумение. Всяка от страните може да предостави за разглеждане пред Съвета по СИП предложения за изменение на настоящото споразумение. Другата страна може да представи становище по предложенията за изменение в срок от деветдесет (90) дни от датата на получаване на предложението.
2. Ако Съветът по СИП приеме изменения на настоящото споразумение, тези изменения се предоставят на страните за ратификация, приемане или одобряване в съответствие с техните съответни конституционни или вътрешни правни изисквания.
3. Измененията влизат в сила след като страните разменят помежду си писмени уведомления, които удостоверяват, че те са изпълнили своите съответни приложими законови изисквания и процедури, на договорена между тях дата.

ЧЛЕН 144

Присъединяване на нови членове към Източноафриканската общност

1. Всяка нова държава партньор от ИАО се присъединява към настоящото споразумение, считано от датата на присъединяването си към ИАО, чрез нарочна клауза в акта за присъединяване. Ако в акта за присъединяване към ИАО не се предвижда такова автоматично присъединяване на държавата партньор от ИАО към настоящото споразумение, въпросната държава партньор от ИАО се присъединява чрез депозиране на акт за присъединяване при Генералния секретариат на Източноафриканската общност, който изпраща заверени копия на ЕС.
2. Страните разглеждат въздействието на присъединяването на нови държави партньори от ИАО върху настоящото споразумение. Съветът по СИП може да реши приемането на всякакви преходни мерки или мерки за изменение, които могат да се окажат необходими.

ЧЛЕН 145

Присъединяване на нови членове към Европейския съюз

1. Всяка нова държава — членка на ЕС, се присъединява към настоящото споразумение, считано от датата на присъединяването си към ЕС, чрез нарочна клауза в акта за присъединяване. Ако актът за присъединяване към ЕС не предвижда такова автоматично присъединяване на държавата — членка на ЕС, към настоящото споразумение, въпросната държава — членка на ЕС, се

присъединява чрез депозиране на акт за присъединяване при Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз, който изпраща заверени копия на държавите партньори от ИАО.

2. Страните разглеждат въздействието на присъединяването на нови държави — членки на ЕС, върху настоящото споразумение. Съветът по СИП може да реши приемането на всякакви преходни мерки или мерки за изменение, които могат да се окажат необходими.

ЧЛЕН 146

Автентични текстове

Настоящото споразумение е съставено на следните езици на страните — английски, български, гръцки, датски, естонски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, хърватски, чешки и шведски език и суахили, като текстовете на всеки от тези езици са еднакво автентични.

ЧЛЕН 147

Приложения

Приложенията и протоколите към настоящото споразумение са неразделна част от настоящото споразумение.

Приложение I	Мита за продукти с произход от държавите партньори от ИАО
Приложение II	Мита за продукти с произход от ЕС
Приложение IIIa	Модел за развитие на ИАО по СИП
Приложение IIIб	Критерии, цели и показатели за развитие
Приложение IV	Съвместна декларация относно държавите, установили митнически съюз с Европейския съюз
Протокол 1	Относно определение на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество
Протокол 2	Относно административната взаимопомощ по митнически въпроси